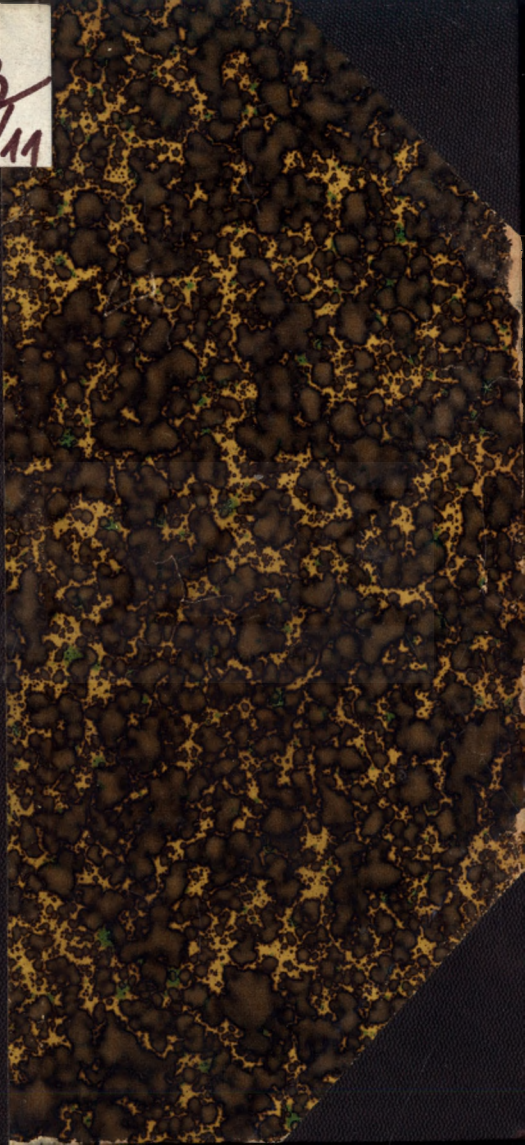

14.993

~~9/11~~

Athenae,
olyvasól,

FRASER

A

pompás

herceg,

3

WALKER

IX, 11

N. M.

506.

OSZK

Magyar Nemzeti Könyvtár

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA.

Országos Széchényi Könyvtár

A POMPÁS HERCZEG.

REGÉNY.

IRTA

MRS. HUGH FRASER.

ANGOLBÓL FORDITOTTA

SZIGETHYNÉ SZALAY ERZSI.

HARMADIK KÖTET.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI R. T. KIADÁSA.

14.993 / 9 / 11

~~25.500.~~

A. M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
I. Nyomtatás napló
1901. év 276. sz.

Az Athenaeum r.-t. könyvnyomdája.

XVI.

Az alant elterülő nyomoruságos tanyának piszkos, kellemetlen kigőzölgése se volt képes megfertőzteni azt a felséges, balzsamos hegyi levegőt, mely a várkastély magas ablakain át betódult. A rögös Apenninák egyik ormára állva, annak magaslatáról a hegytömegek egész láncolatán végig lehetett látni, amint egymás mögött kimagaslottak, ameddig csak a szem elláthat, míg a lábaink alatt sötét kék mélységből a sziklás tenger hullámzó vize csapkodott magasan ég felé a mystikus ezüstszürke ködön keresztül. Százados fáktól ékes sűrű lombos erdőség, itt-ott pázsitos síkságtól megszakítva felér csaknem a téres terraszig, mely az elhanyagolt sánczot betöltötte. Egyik oldalon, az erdőn keresztül vezető széles meredek mély ut, az ugynevezett »Strada del vecchio marchese« egyik Porsenna ősnek kalandos történetét hirdette, akinek parancsára egyetlen éjszakán kellett az utat kivágni, hogy megszőktetett menyasszonyával arra felkocsizhasson a saját főkapujához. A cserjés belepte ugyan, de a

fák soha se nőttek meg többé és csak tüskék, bokrok hullámozottak most a tönkrement gyökerek felett. A várkastély közelében emelkedett a templom, mely ily módon ugyszólván az épület kiegészítő részét képezte. Omladozó, rozszant nagy kőhalmaz volt az, de sötét, komor csendes béke honolt benne, melyet nem rontott meg az a nyirkosság se, mely meglátszott a falakon és a besüppedt burkolaton még a meleg nyári száraz levegőben is.

Honora a megérkezése utáni reggel végigsétált a kanyaruló folyosón, mely óriási, sok ablakos hálósobájából vezetett le. Midőn később izletes reggelijét elvégezte s félig fel is volt már öltözve, azt rendelték neki, hogy maradjon fekvé a nyitott ablakhoz közel elhelyezett fekhelyén, azalatt, míg ápolónője elmegy különféle rendeleteket kiadni és tanácskozni Lady Évával, aki dicséretes igyekezete daczára, hogy korábban keljen fel, visszaesett rendes szokásába, mert némelyek azt is mondták már felőle, hogy talán még az utolsó trombitaszóra se kelne fel, ha az véletlenül délelőtt harsanna meg.

Különös nyugtalanság lepte meg Honorát, úgy hogy képtelen volt csendesen feködni, elkezdte tehát átkutatni a hosszú folyosót, mely az ajtó mellett balra kanyarodott. Penészes szag terjedt ott el a folyosóban, melyből sok-sok szoba nyilott s azoknak tátongó ajtóin be lehetett pillantani a kopott aranyozásu, szüette, tollas takaróval beterített ágyakra, a nagy tölgyfa-szekrényekre, melyeket akár koporsók-

nak is lehetett volna nézni s az ezüstös ajtófelek mellett a falakról lefüggő antikfüggönyökre. Szóval a szerelmet nem ismerő ősöknek búvhelyei lehettek azok! Honora borzongást érzett, amint betekintett a különös szobákba, de azért tovább folytatta kutatásait, miközben néha a nyirkos érdes falhoz támaszkodott, miután a járás még szokatlan lévén, nehezeire esett neki.

A folyosó végre véget ért egy kicsiny bőrrel bevont vaspántos ajtónál, mely keresztalaku szegekkel volt kiverve. Honora megnyomta a kilincset, mire a kicsiny vastag ajtó sarkában nyikorogva kinyílott és egy kicsiny, imazsámolyokkal berendezett helyiség tárult a hercegné szemei elé. Az imazsámolyokat helyenként töredezett fa rostélyrácsozat zárta el. Honora megdöbbenve lépett be, s akkor látta csak, hogy az egy, a templomba néző erkélyféle, mely alkalmasint a várlakbéli ajtatoskodók részére épült. A fiatal nő a rácsozathoz lépett és letekintett a sötét homályba, de jól kivehette azért a főoltárt, az örökké égő mécsek komor világításában, látta továbbá a két oldal-kápolnát is és végül az ódonszerű orgonának aranyozott sípjait a kórusban. A fiatal nő letérdelt egy pillanatra a korhadt imazsámolyok egyikére és örömében, hogy oly hamar felfedezte azt a szent helyet, ahol legnagyobb megnyugvást és vigasztalást találhat, alig vette észre azt a nyomasztó fojtó szagot, mely a levegőben lebegett, borzasztó ki-

merültséget, lankadtságot érzett csupán, midőn az ápolónő egyszerre ijedt tekintettel mellette termett, esdve, kérve, hogy térjen vissza vele a szobájába, miközben anyailag dorgálta azért, hogy ily módon elszökött előle.

— Itt borzasztó egészségtelen fojtó ez a szag — mondá Gertrud testvér. — Nagyon ártalmas levegő ez a Mylady egészségi állapotára. Majd hozatunk karbololdatot és felmosatjuk az egész helyiséget. Mit szólna az orvos, ha a Myladyt itt látná?

Hja, de az orvos német lévén, nem rendelkezett Gertrud testvérnek se kényes szaglásával, se aggódó természetével és midőn betegét annak szobájába való visszatérése után meglátogatta, igen elégtlenül dörzsölte kezeit.

— Meg vagyok győződve, hogy a hercegné rövid időn visszanyeri erejét ebben a pompás levegőben — mondá. — A hercegné engedelmével én ma vissza is utazom Rómába, miután éppen most egy pár igen komoly esetem van ott.

— Ezer köszönet, Brunó orvos ur, hogy elkísért engem — szólta Honora. — Ön nélkül nem is jöhettem volna ide. Igazán sokat tett értem.

— Hanem azért még mindig nagyon vigyáznia kell ám magára, hercegné — mondá komolyan az orvos. — Semmi izgalom, semmi meggondolatlan-ság és mindenek felett semmi töprengés!

Honora szomorúan mosolygott rá.

— Melyik orvosság adhatja meg a lelki nyugalmat? — kérdezé.

— Első sorban a jó táplálkozás, — jelenté ki nyomatékosan az orvos, — továbbá szilárd elhatározás, hogy nem fog bánkódni. Majd hátra hagyok néhány utasítást Gertrud testvérnek, mert örömmel hallottam, hogy egy igen értelmes gyógyszerész Rómából telepedett meg itt éppen most. Szinte furcsa egy fővárosi gyógyszerész részéről az a vállalkozás; de én annak nagyon örülök.

Honora keveset törődött az utasításokkal, vagy az újabban rendelendő gyógyszerekkel, de Gertrud testvér egészen felvidult a gyógyszerész odaköltözéséről hallva és el is határozta, hogy haladéktalanul rendelni fog nála valami fertőtlenítő szert.

Az ápolónő nem táplált valami kiváló véleményt az ódon várkastélyokról mint szanatoriumról és szivesebben vitte volna lábadozó betegét Bournemouthba vagy Ilfracombeba valamely szerény lakba, tapasztalt angol orvos gyógykezelése alá.

Az orvos halk hangon értekezett még egy kis ideig vele a folyosón, azután eltávozott, a hegység aljáig a tábornok kíséretében, aki megígértette vele, hogy pár hét múlva újból eljön utána nézni a hercegné állapotának.

Honora olyan fiatal s oly egészséges szervezetű volt, hogy a tiszta hegyi levegő rövid idő alatt csodát mivelt vele. Csaknem ismét boldognak érezte

magát Orazio távollétében. A hegyek közötti csendes magányban is úgy tetszett neki, mintha nem is lenne hozzá bilincselve szerencsétlen élete, szomorú emlékei annyira elhomályosultak már, hogy szinte képes volt bizonyos könyörületes szánalommal gondolni vissza arra az emberre, akit zsarnokául rendelt a végzet.

Viruló arczsine visszatért; szemei elvesztették komor, bánatos kifejezésüket, miket az elkeseredés és harag idéztek azokban elő; még apró gyűrűkben homlokára omló göndör fürteinek fényes bronz színe is egészségre vallott; járása ruganyosabb lett, amint végig sétált a terraszé-on a tábornokkal, ki viszont örömmel észlelé, hogy ő is új érdeket és gyönyörűséget talál mostohaleánya iránti szeretetteljes gondoskodásában. Jól esett tudnia, hogy agg korában hasznossá teheti magát valakinek és különösen, hogy nagy segítségére lehet Honorának. A megtestesült szivesség, előzékenység és türelem volt ő Lady Évával szemben, aki igazságot szolgáltatandó neki, kijelenthetjük, hogy soha se volt arra méltóbb leánya iránti igaz ragaszkodásáért, mint most.

Körülbelül két hete időzhettek már Olivetóban, midőn az ápolónőt sürgősen Rómába szólitották egy komoly beteg ápolása végett, Honora pedig kijelenté, hogy ő már teljesen egészségesnek érzi magát s így jelenleg nincs már gyakorlott rendes ápolónőre szüksége. Gertrud testvér kedves jó természet volt, de hát utoljára is a szabadság oly édes

és Honora is örült, hogy jövőben a saját tetszése szerint fogja azt élvezhetni. Gertrud testvér sok mindenfélét megigértetett, a korai lefekvést, a frissen fejt tejivást, meg a délutáni alvást illetőleg, azután végre elbúcsuzott, végig kocsizott a hosszú hegyi uton és eltűnt a Rómába vezető ut fasoraiban.

Az idő előre haladt és Lady Éva mind gyakrabban találta feltétlenül szükségesnek, hogy egy pár napot bent töltsön a városban. Bámulatos türelemmel viselte elszigeteltségét, de a nyár előhaladtával a száraz nagy hőség, melyet enyhítettek ugyan, de nem hűtöttek le a hatalmas délkeleti szelek, jelentékenyen megtámadta az idegeit. A társaság hiányát is kezdte már érezni; a tábornok és Honora rábeszéltek tehát, (ami nem is nagy fáradságukba került), hogy kötelessége hat heti kúrára elutazni valamely kellemes fürdőhelyre. Szeptember közepére visszatérhet, azalatt pedig a várórség, amint Honóra magát meg a tábornokot elnevezte, majd csak elviszi a háztartást és szórakozik otthon valahogyan.

A két személyre redukált várórség csaknem örült a változásnak. Olyan kitünően megértették ők egymást, egyáltalán nem is bánták, hogy csupán egymásra voltak utalva. Kerestek egy szelid, könnyen hajtható ponyt az alacsony kosárkocsi huzására, s ily módon sok apró kirándulást tettek együtt a hegyek közt, erdei virágot és páfrányt

hordva haza, melyekkel azután Honora felékesítette a barátságtalan szobákat.

A tábornoknak sok szórakozást szerzett vár-erődjüknek különös furcsa tornyait, sánczait és erődítvényeit kikutatni. Nagy érdeklődéssel puhatolta ki, hogy az óriás négyszögletes épületnek baloldali tornyát valaha kivégzési helyül használták, mikor még a földesurak korlátlan hatalommal ítélhettek alattvalóik élete és halála felett.

Hosszu, meredek és szűk lépcsőzet kanyarodott fel a toronyba, melynek tetején, hol a kilátás egyszerre magába ölelt eget és földet, a falnak fele egy ablakot képezett, mely előtt karfás téglapad állott, s arra volt erősítve az ablak vasrácszatának felső részéről lelógó rozsdás láncz, melyre rátérdeltették az elítéltet, mialatt mellette a pap elmondta az utolsó imát és feloldozta szegény lelkét a büntől. A kőpad mögött két lábnyira kerekded tuskó állott, közepén nagy nyilással. Az oldalrészek harántosan estek bele az üregbe s a térdelő kőhöz legközelebb eső szélén egy magasabb négyszögletes tuskó emelkedett tisztára faragott teknőfélével, mely leereszkedett róla a mélység belső falához.

Sir Maxwell Lindhurst sokat törte fejét üres óráiban a fölött, hogy vajjon mire használhatták azt a tuskót, meg a mélységbe vezető üreget; de azután bizonyos gyanus csapóárkoknak pontosabb megvizsgálása arra indította, hogy az enyhe éjszakán kikutatasson még némely elhagyatott földalatti bör-

tönt a várkastélynak ugyanazon része alatt, s akkor aztán világos lett előtte az egész berendezés. Egykor délben arra járkalva egy leszűrődő fénysugár hirtelen felpillantásra készítette a tábornokot és meglátta a kék égboltot egy picziny nyíláson át, a mintegy kétszáz láb hosszú magasságban levő kupola végén; és az a világosság, úgy mint a bányászt vezeti lámpája, megmutatta neki az össze-vissza dobált és szanaszét heverő emberi csontokat a szerencsétlenek elgurult koponyáival, melyek egyikének okvetlen kis gyermekének kellett lenni. Először a fejnek kellett ledobadni, s csak azután követte a törzs; az áldozatot a kicsiny teknő fogta fel és továbbította, úgy hogy utána nem maradt egyéb tenni való, mint megtörülni a bárdot, hogy a jövő alkalommal újabb szolgálatot tegyen. Hiába, a gyakorlat tökéletesít mindent!

Sir Maxwell Lindhurst nem találta szükségesnek a felfedezett nagyszerű öldöklő berendezés titkát Honorával közölni, hanem megelégedett azzal, hogy az emberi csontokat összeszedvén, elásta, ahol találta, s a sirjukra egy durva fakeresztet állított oda, a hely megjelöléséül. A fiatalságában kíváncsi Honora pedig sokszor akart már felmászni a toronyba, hogy megnézzze onnan a kilátást és az ominozus kőpadon ülve nagyon szeretne volna kipuhatolni, mire való lehetett ott az a mélységes kút. Ugyan ki kívánhatott olyan magasságba vizet felhúzni? Mire a tábornok azonnal kitalálta a hadjáratnak egy régi

módszerét, melyet a várórség a kerti fecskendő cső és szivattyu működésbe hozásával alkalmazott ostromlói ellen. Azt remélte, hogy az a regényes mese megbocsájtható neki. Hiszen csak nem magyarázhatta meg annak a gyöngé idegzetű fiatal teremtésnek a Porsennáknak az általuk elítéltekkel való kegyetlen elbánási módjukat.

Szép napjai voltak azok Honorának; a nép már nem szidalmazta, se görbe szemmel nem nézett rá, miután egész csendben több jótékonyágban részesítette őket, pénzt és élelmiszereket osztva ki közöttük; közvetítésével a plébánia lelkészének, egy jó lelkű ember által, aki a herczegné odaköltözésében valóságos isten-áldást látott. A várnagy fejét csóválta, midőn Honora kiadta a parancsot, hogy a nyomorult viskók tetejét, ajtóit, ablakait kijavítsák, de miután urnője a saját pénzéből akarta a költséget fizetni, nem tehetett semmi ellenvetést annak a parancsa ellen.

Sőt még néhány szobát ki is bérelt egy kicsiny házban a falu végén és megfogadta a helybeli legöregebb asszonyt, hogy ott több veszélyes, ragályos beteget ápoljon; hanem hát kétségbeejtőleg nehéz volt még a legszegényebbeket is rábirni arra, hogy gyógyulásuk végett elvitessék magukat nyomoruságos otthonukból. Az egyik beteg egy kicsiny csecsemő volt, picziny hat hónapos baba, kinek szegény özvegy édes anyjának kivüle még egész sereg gyermeke volt otthon. Mikor a kis csecsemő megbetegedett és kitört

rajta a heves diphteritis, Honora sürgette, hogy azonnal szállítsák el az ő ideiglenes kórházába. Az anya duzzogva engedett; de a gyermek meghalt.

Akkor látott Honora életében először halottat; és érezte, hogy soha se fogja elfelejteni azt a reggelt, melyen a halott kis babát eltemették a templomból. Honora a verandán állott, mikor a gyermek anyja felfelé jött a köves uton, a viaszsárga kis porontyot koporsó nélkül, betakaratlanul ölében hozva egy veres csinvatvánkoston, melynek sarkaiba tarka csinált papirosrózsák voltak illesztve. Két-három asszony, meg a többi testvérgyermekek kísérték és Honora látta, hogy az asszonyok magukhoz húzták a legkisebbeket és eltakarták szoknyáikkal, félve, nehogy reájuk essék szegény anyjuknak tekintete, kinek a szive ugy is annyira sajgott nyomoruságuk miatt.

Ekkor Honora bement a templomba, hogy kimutassa részvétét, s hogy lássa is hol van a kis csecsemő koporsója; egyszerre látta, hogy a szögletben levő nagy kőlapot karikájánál fogva fel-emelik és akkor hirtelen megtelik a levegő a fojtó halottszag kigőzölgésével; az asszonyok azután begöngyölik a szegény kis porontyot hosszú lepedőbe és ugy leeresztik abba a földalatti mélységbe és midőn a lepedőt visszahúzták, Honora hallotta, hogy a kis halott végig gördült az alsó köveken, a pap pedig azalatt imádkozott és szentelt vizet locsolt az üregbe; végre aztán újból visszaeresz-

tették a nagy kőlapot, mire Honora maga is kitámolygott a szabadba, szédülve a borzalomtól és az iszonyattól. Az anya is kijött a templomból, hóna alatt a piros csinvatvánkossal, majd rácsapott egyik gyermekére, amiért az utána nyúlt a papirosrózsáknak.

Assunta megmagyarázta Honorának, hogy ez a helybeli temetkezési szokás. Minden megkeresztelt lényt a templom alá temetnek; a gazdagokat koporsóban a saját oldalkápolnáikban, a szegényeket pedig a szárnyépületben a közös boltozat alá, melyet egy esztendőben kétszer kitakarít az ugynevezett hivatalos »aggiusta sepolcri«, mely üzletet csinál belőle. Ezzel meg volt tehát magyarázva a templom borzasztó dögleletes levegője. Attól a naptól fogva Honorának nagy önmegtagadásába került a templomba belépni, sőt még az erkély kápolnájába se járt el már olyan gyakran, mint azelőtt tette.

Arra a szomorú tapasztalatra jutott, hogy a népet nevelni kell, mielőtt segitenének rajta, hogy a segítségnek hasznát vehessék; mert a szegény kicsiny ragályos betegnek halála ismét Honora ellen lázítá a hangulatot. Pedig hát a helység már is valamivel több jólétet mutatott és egy kicsit kevesebb lett benne a nyomor, mint mikor ő először odaérkezett és ez némi kis reménnyel kecsegtette a jólelkű fiatal hercegnét a jövőre nézve.

Oh, bár csak Orazio örökre távol akarna maradni és ő . . . a tábornok . . . meg az az egy

pár hozzátartozó békében élhetnének ott, s legfeljebb Lady Éva tekintene be-be egy kicsit a külvilágba. Oh! milyen gyönyörűség lenne az mindnyájuknak!

— Excellencza — szólalt meg Assunta egy reggel ugy augusztus közepén, — kérem ne menjen ki ma sehová! Ez a »festa« nap itt a helységben és ezeknek az embereknek nincs nevelésük.

— Mit tesz az, Assunta? — szólt Honora kissé bosszusan. Ő most már teljesen emanczipálta magát az orvosok és ápolónők fenhatósága alól s így semmi kedve se volt magát Assunta rendelkezéseinek alávetni.

— Nagyon sokat határoz az »cocca mia«, vagyis Excellencza, akartam mondani. — Assunta nem tudta elfelejteni, hogy egykor Honorát karjaiban hordozta, de arról sokszor megfeledkezett, hogy az ő általa dajkált kis baba már felnőtt, sőt férjhez is ment. — Nagyon sokat tesz az, mert estefelé már inni fognak, a bor pedig savanyu »robaccia« s így biztos, hogy ittas állapotban egy pár késelés el nem maradhat még az éj beállta előtt, a verekedéseket nem is emlitem. A cselédség beszélte ezt nekem. Kérem, esdve kérem tehát, ne menjen le ma!

Assunta most maga volt csak a herczegné szolgálatában, mivel Virginia engedelmet kért, hogy Lady Évával elmehessen a fürdőbe. A szegény Virginiát igen kellemetlen meglepetés érte, mikor lefutván az annyira dicsért gyógytárba valami

megbizással, szemtől szembe találta magát Sor Salvatoreval.

A nagybácsi behívta őt a gyógytár hátsó részébe és egy nyomatékos fenyegetést vagy alapos megvesztegetést alkalmazott, mert annyi tény, hogy Virginia elfelejtette elbeszélni a többi cselégségnek, hogy az a vegyész, aki most telepedett le Olivetoban légváltás miatt, az ő nagybátyja, Salvatore Dantorini. A legközelebbi alkalommal, mikor a herczegnének ismét szüksége volt valamire, a férfi cselédek egyikét küldte át és nagyon örült, hogy elutazhatott Lady Évával. Sor Salvatore nem volt kellemes rokoni összeköttetés a közel szomszédságban.

Habár Honora csaknem az egész életét Olaszországban töltötte el, soha se érintkezett még azelőtt a hegylakó durva paraszt néppel s így korlátolt tapasztalatai nem nyújtottak neki alkalmat azok helyes megbírlására. Legfeljebb abból ítélhetett, amit alkalmilag neki elbeszéltek, de az egymás közt folytatott beszéd egészen érthetetlen volt az ő füleinek. Azt gondolta tehát magában, hogy érdekes volna megnézni, hogy tartják meg a »festájukat«, miért is semmiképen se hagyta magát lebeszélteni kikocsizási szándékáról.

De amint a rácskapuhoz ért, mely a terrasseról levezetett az útra, kísértetbe hozta a szép nyári idő és valamennyi suhogó lombozat csábitani látszék, hogy siessen felüdülni árnyékuk alá.

— Tegyük előbb egy fordulót az erdőn keresztül — mondá sir Maxwell Lindhurstnak, aki a lovakat hajtotta — azután visszafelé jöhetünk majd azon az alsó úton, mely a Piazzához vezet. Ah, de álljunk meg előbb, hadd adjak valamit annak a szegény siketnéma embernek!

Egy szegény bamba koldus lapult meg a rács kapu külső oldalánál, béna kezét alamizsnáért kinyujtva, a másikkal pedig a falu felé mutatva, mintha azt kérdezné, miért mennek arra. Néma volt, de nem hülye. Honora megszánta és ruhával, élelmiszerekkel, sőt pénzzel is ellátta. A nyomorék valóságos angyalt látott benne, sokkal jobbnak tartotta az aranyozott angyaloknál a templomban, mert azok még soha se nyujtották feléje aranyos ujjaikat, hogy kalapjába »soldit« dobjanak. Határozottan el akarta állani Honora útját a falu felé és nagyon örülni látszott, azt látva, hogy a ponyk az erdő irányába tartanak. Abban a pillanatban erős rakétadurranás hangzott fel, jelezve, hogy valami történik a Piazzán, körülbelül egy negyed mértföldnyire.

A ponyk ágaskodtak, ficzánkoltak egy pillanatig, de azután mintha jobban meggondolnák a dolgot, sebes vágatva neki iramodtak. Nemsokára azután végigkocsikáztak Honoráék a magas gesztenyefák lombjai alatt, ott ahol legsűrűbb volt az árnyék és legsötétebb a talaj, alacsony cyclamenbokrok telítették az erdőt felséges illatukkal. A nap át-

hasítva az ágas-bogas leveles galyakat, itt-ott hosszú sugarat vetett a zöld bokorra, megaranyozva a virágokat; s a lengő száraikon rezgő szárnyalaku szirmok olyanoknak tündek fel, mint megannyi pihenni vágyó rubinpillangó.

Midőn Honora teleszedte kezeit a virágokkal, egyszerre rémes ordítás hasította át a léget, a falu irányából olyan üvöltéstől követve, mely alig törhetett ki emberi tüdőből.

— Ugyan mi lehet az? — szólalt meg Honora a cyclamenbokron keresztül hajolva a tábornokhoz, ki a gyeplőt tartotta.

— Valami állatbögés — felelé az öreg ur, — olyan hang, mint a bika bögése — mondá, azután a mögötte álló lovászhoz fordult e kérdéssel: — Miféle lárma lehet az amott?

A lovász már kezdett hozzá szokni a tábornok olasz kiejtéséhez.

— Egy megvadult bika, — felelé; — apró lobogókat szúrnak a hátába és most azért hajtják, hogy megszelidüljön. De az sehogy se tetszik a baromnak.

Magyarázatát olyan szelid mosolygással kísérte a lovász, minő csak az alsóbb osztálybeli olaszoknál észlelhető, ha az állat kinzásáról beszélnek.

Honora szemeiben megvillant a harag.

— Hiszen ez olyan, mint mikor a szegény lovakat futtatják farsangon — mondá komoran. — Miért nem mondta ezt nekem senki? Azonnal be kell tiltani.

— Excellencza, ez itt már régi szokás. A bika meg nem szelidül, amíg nem kinozzák és meg nem hajtják. Ő nem keresztény; nem érzi a szenvedést!

Az olasz cselédek rendszeren kapacitálással próbálják lecsillapítani uraságuk haragját és sehogy se tudnak alkalmazkodni az északvidéki szolgák hallgatag engedelmességéhez.

— Az állatok éppen úgy éreznek, mint mi, de keresztények nem kinozhatják az állatokat, — szólt a herczegné szigoruan. — Azonnal be fogjuk tiltani ezt a vad és vétkes állatkinzást!

Azzal felült a tábornok mellé és kérte, hogy forduljanak meg; vissza akart menni a faluba.

— Mi történik ott? — kérdezé a tábornok, amint a gyeplüt megeresztette. Nem értette jól a lovász magyarázatát.

— Egy nyomorult bikát kinoznak — felelé Honora. — Azonnal be kell azt tiltanom.

— Barmok! — szólt a tábornok. — Elmegyek és körül nézek köztük, de előbb haza viszem önt, Honora — mondá s azzal óvatosan megfordította a kocsit az erdei ut puha süppedő talaján.

A falu irányában hajtottak el és minél közelebb jutottak a faluhoz, a lárma annál hangosabb lett. Ugy, hogy a tábornok nyugtalanul tekintett körül.

— Kérdezze meg ettől az embertől, vajjon lehetséges-e, hogy erre jöhetnek — mondá Honorához. — Nem szeretném, ha önnel... a kocsin...

meg a ponykkal kellene azzal az üvöltő, vad csordával találkozunk.

— Oh, soha se aggódjék én miattam — szolt Honora. — Inkább hajtsunk feléjük, azután állítsuk meg őket. Szegény nyomorultak... annyira felbosszantanak engem.

E szavak közben hirtelen felemelte az ostort és megcsapkodta vele a ponyk oldalát. A ponyk sebesen vágottak haza felé. Szerencsére az ut hegynek fel vezetett, mert különben ugyancsak nagy gondot adott volna a tábornoknak megakadályozni, hogy fel ne fordítsák a könnyü kis jármüvet.

— Ha még egyszer ilyesmit tesz, édes Honora, komolyan megharagszom — mondá.

A magas hosszú meredek ut tetején, a fejük felett, üvöltő, ordító néptömeg bukkant elő. Iszonyu porfelleg, kiabálás, ujjongás hallatszott, melylyel egy agyonkinzott nyomorult állat patáinak dobogása s bögése is összevegyült, azután egy neki vadult nagy fekete bika rohant lefelé a fehér, poros, egyenes uton.

A tábornok sietve megfordította a kocsit, hogy megkisérélje ismét elérni az erdei utat; de az már lehetetlenség volt... túlságosan messzire elhajtottak attól. Szorosán balfelé, az omló szirtfal mellé terelte tehát a ponykat, hol egy erős rántással megállította, mialatt a megrémült Honora néma imát rebegett, nehogy olyan borzasztó halált mérjen reá a Mindenható.

A kőfalba egy mélyedés, bolthajtás féle volt kőből építve, mely bár nem volt mély, de azért némi kis menedéket mégis nyujthatott. Sir Maxwell Lindhurst betolta abba Honorát, azután nagy zsebkeése segítségével elmetszette az istrángot és szabadon eresztette a ponykát, hogy elvágatassanak az uton, míg ő maga Honora elibe állva, mindakét kezével szorosán tartotta a fűzfából font kis kocsit, mintegy védelmi korlátot. Azon keresztül nem ártathott Honorának a bika. A lovász lerohant a hegyről és pár száz méternyi szaladás után megpróbálta felmászni a kőfalra.

Most már rohamosan közeledett feléjük az üvöltő sokaság és a rohanó talpak megrengették a földet; a tábornok pillanatra se fordította el tekintetét a közeledő porfellegről, hanem nyugtatólag így szólt Honorához:

— Ne féljen, kedvesem; az ön közelébe nem juthat a bika. Mindjárt túl leszünk a veszélyen!

Ekkor egyszerre szétvált a sárga porfelleg és abból közvetlen a bika előtt karjait lengetve és örvöngő kiáltozással kibontakozott a szegény siketnéma koldus és feléjük törtetve iszonyu erőmegfeszítéssel belekapaszkodott a kocsi oldalába és ott leroskadtt egyenesen a vadállat utjában.

Honora lehunyta szemét, hogy ne lássa. A bika korbácsütésektől vérezve, kidülledt szemekkel, izzó nyelvét kiöltve, az eleven bőrébe szurkált megtüzesített apró zászlók által okozott iszonyu fájdalom-

tól tajtékozva és orditva rohant el mellettük, rohanásban azonban egy pillanatra megállva, agyon taposta a nyomorult szegény koldust. A következő pillanatban már eltűnt a felbőszült bika, a tomboló tömeg pedig a véres látvány gyönyörétől elkápráztatva és semmi egyébbel nem törődve, utána iramodott.

Midőn aztán minden lecsendesült már, sir Maxwell eleresztette a kocsit és Honorához fordult. A fiatal herczegné rendkívül sápadt és szótlán volt és bár kezét szívéhez szoritotta, hogy heves lüktetését csillapítsa, mégis rámosolygott öreg barátjára.

— Most már vége van a veszélynek — rebegeg halkán. — Engedje hát, hogy leüljek egy kicsit.

A tábornok megpróbálta félre tolni a kocsit, de az nem mozdult a helyéből. Keresztül mászott rajta, de visszatántorodott az összemarczangolt emberi test láttára, mely az utfélen a kocsi kereke mellett feküdt. A nyomorék koldusnak megpillantása megdöbbenetete. Lehajolt, megtapogatta a koldus vállát, de az nem adott életjelt.

Ekkor hirtelen felpillantott Honorára; ő még mindig oda volt dülve a falhoz és nem látott semmit. A tábornok egy pillanat alatt levette a könnyü por elleni takarót az ülésről és letakarta vele a rongyos véres alakot. Azután gyöngéden kihuzta a kerekek alól, a kocsit pedig vagy egy lábnyira kitaszította az utra és visszatért Honorához.

— Most már azt hiszem haza sétálhatunk, kedvesem; nem vagyunk messze.

— Nem jönnek-e vissza? — kérdezé szegény Honora reszkető ajakkal.

— Isten mentsen attól! — hebegte a tábornok. — Nem, az nem valószínű. Amoda fent van egy bejárat. Azon az uton bejuthatunk az alsó udvarba. Bár csak már előbb is elértük volna.

Azzal igyekezett Honora tekintetét az utról elterelni és mialatt vezette, folyton szóval tartotta. Honora nem tudta, hogy a poros uton mögötte feküdt holt teste a szegény koldusnak, kinek bűnös lelke egyszerre kibékítette az eget azzal, hogy feláldozta nyomorék életét abban a nemes kísérletben, hogy jóltevőjét megmentse.

Nehéz feladat volt a hercegnét elvonszolni a bejáratig, úgy hogy a tábornok kénytelen volt átkarolni derekát és csaknem ölében vitte fel a hegyre, hogy biztos menhelyre juthasson vele. A kicsiny kapu tárva volt, mert többen menekültek oda a cselédség közül.

Pillanat alatt bevitték a hercegnét a saját udvarába, hol Assunta egy kőre leülve lefektette őt térdeire, az embereket elküldte borért meg a párnázott hordszékért, mely a csarnokban állott és mikor azt elhozták, felvitette benne urnőjét a saját felső szobáiba.

A tábornok pedig, mihelyt biztonságban tudta Honorát, előhivatott kettőt a megrémült kocsisok

közül, hogy menjenek le vele az országutra, ahol a szegény koldus holtteste feküdt abban a helyzetben, amelyben ott hagyta őt a fehér porban. Ráparancsolt az emberekre, mire azok, kelletlenül bár, felemelték a szegény nyomorékot és feltették Honora pony-fogatára, melyet aztán felvontatván a a hegyen, betolták az istállóudvarba. A szegény koldus az egész napon át az elhagyott földszinti szobák egyikében feküdt egy tiszta szőrzsákon; Assunta nagy feszületett állított a fejéhez, két viaszgyertyát gyújtott meg a lábainál és melléje szentelt vízzel telt edényt helyezett.

XVII.

Az az asszony, akit a hercegné rákényszerített kicsiny rögtönzött kórházában az ápolónői szolgálatra, a legbefolyásosabb egyéniség volt egész Olivetóban. Részben Sor Salvatorenek Olivetoba költözése is az ő művének mondható, miután testvére volt a meghalt feleségének és így nagynénje a szerencsétlen Magdolnának. Gyakran ült a gyógyszerek neveivel jelzett majolikaedényekkel telt gyógytárban, megbámulva a temérdek különféle gyógyszert, melyek neveinek betanulása sok tanulóknak fejtörésébe került már. A mi elődeinknek kevesebb szükségük volt olyasmire, mert sokkal erőteljesebb alkotással bírtak, bár lehetséges, hogy fajunk épp azért gyarapodott ennyire, mivel távol éltek minden orvostól meg vegyészről.

Sora Giustina a festa nap estéjén megint ott ült, két kezét az ölében pihentetve. Az est meleg volt és fekete ruhájának bő redői csak úgy libegtek tekintélyes termetén. A hercegnéről és annak családjáról beszélgettek a vegyészszel.

— Mindig történik valami szerencsétlenség, mikor a meghajtott bikát megölik, — jegyzé meg Sora Giustina — és rendszeren akad elég asszony, aki megijed. Luigi éppen most volt nálam megmondani, hogy a felesége nagyon megbetegedett és szüksége van reám. Pénzük nincs, de azt izente, majd megfizet, mikor teheti. Eh! hadd várjon egy kicsit. Nagyon meleg van.

— Melyik az a Luigi? — kérdezé Sor Salvatore. — Ezek a nyomorultak mind olyan egyformák.

— Az a fél karu ember, kinek csak fél arcza van; egy disznó megcsonkította még a bölcsőben.

— Annak a felesége küldött éretted?

— Igen. Mindenki csak Giustina után vágyódik; de Katalinnak várni kell. Majd elmegyek később.

— Milyen kár, hogy most érte a szerencsétlent a korai szülés és nem valamivel később! — mondá Sor Salvatore és szavai közben jelentősen nézett a sógornőjére.

— Miért? — kérdezte bosszusan az asszony. — Mit törődöl te azzal? Hiszen ugy se fizethetnek az orvosságért, pedig a gyermekeik egyre-másra meghalnak. De jobb is így. Sokkal jobb, ha az éktelen csúf nyomorékok minél előbb bejutnak a paradicsomba.

— Hát te is annyira bálványozod a fiatal herczegnét, mint a többiek? — kérdezé a vegyész.

— Ugyan, ki szeretett valaha egy Porsennát? — sziszegte Giustina. — Azután az anyja még azt is mondta Assuntának, hogy ő ugyan egyetlen piszkos falubeli asszonyt se türne meg a leánya körül. Majd hoznak egy tiszta, ügyes ápolónőt hozzá Rómából, mihelyt a kis herceg megszületik. Üsse meg a guta valamennyiüket! Remélem meghal az a herceg, még mielőtt megkeresztelnék!

— Az nagy kár volna — szólt Sor Salvatore, — mert hát, miután te nem szereted őket olyan nagyon és a drága kis hercegnek itt kell a világra jönni... milyen pompás alkalmunk lenne leszámolni velük.

— Mit akarsz ezzel mondani? — kérde Giustina rábámulva.

A gyógyszerész dühösen ráförmedt.

— Hát nem érted? — szólt szinte hörögve. — Azt hiszed azért hagytam el gyönyörű szép gyógytáramat Trasteverében és azért jöttem ide ebbe a nyomoruságos lyukba, hogy téged lássalak, te értelem nélküli ostoba asszony? Nekem arra a születendő kis hercegre van szükségem, azért jöttem, hogy őt a hatalmamba kerítsem. Meg fogom őt szerezni és ebben neked kell segítségemre lenned!

— Madonna mia Santissima! — mondá Sora Giustina székét hátra taszítva és borzalommal csapta össze két kezét.

— Ugyan miért ijedsz meg annyira? Mit lehet ez ellen tenni? Elég névtelen éhező gyermek futkos itt meztelenül azokkal az átkozott

szemekkel. Hadd legyen több egygyel! És helyette csusztassatok be egyet Luigi vézna nyomorék gyerekei közül a csipkés arany bölcsőbe. Magdolna kis csecsemője a vízbe fult. Elég hát, ha az övét életben hagyom, hogy sokáig koplaljon és nyomorogjon.

— Én nem tudom, mit tegyek — szólt Giustina habozva. — Tudod, hogy sokat, mindent megtennék érted, Salvatore, de a gályát meg nem kockáztathatom! Nem; én félek, nem merem! Azt nem tehetem! — mondá siránkozva a szülésznő.

— Adok én neked annyi pénzt, hogy egész életeden át megélsz belőle — susogta sógora.

Giustina szemei felvillogtak a jólét utáni sóvárgástól. Egészen fel volt izgatva.

— Mit lehet itt tenni? — szólt lesujtva. — Nem is sikerülne; mert hiszen engem be se eresztenek a hercegné szobájába.

Gyors léptek zaja hallatszott be az utczaról, mire Sor Salvatora kitekintett. A Porsenna-cselédség közül futott egyik a gyógyszertár felé papírlappal a kezében.

A gyógyszerész rákiáltott, aztán megkérdezte, hogy mi történt a várkastélyban.

— A hercegné beteg; most sürgönyöznek az orvosért meg az édes anyja után... és mit tudom én még kiért? Talán az egész Rómát ide czítálják.

— Hadd lássam, mit akarnak — szólt Sor Salvatore.

Az ember átadta az irásokat. Az egyik sürgöny Bruno orvos sürgős meghívását tartalmazta, a másik Porsenna hercegnének szólt, a harmadik egy hirneves születésnőnek és végre az utolsó Lady Évához volt intézve, aki Olaszország északvidékén tartózkodott!

— Mi történt? — kérdezte Giustina, miközben Salvatore az irásokat vizsgálta.

— Ah, a hercegné kikocsizott és a megriasztott bika csaknem a lábai előtt ölte meg a nyomorék koldust; bizonyosan attól ijedt meg olyan borzasztóan... az a nevetséges vén Assunta pedig még bennünket támadott meg miatta... mintha bizony mi tehetnénk róla! Adja ide azokat az iratokat, Sor Farmacista, nekem sietnem kell.

— Majd feladom én — mondá előzékenyen a vegyész. — Most már tiz az óra és a távirdász bizonyosan lefeküdt az ágyba; a maga kedvéért nem kelne fel, de az én szavamra tudom megteszi.

Azzal Sor Salvatore feltette kalapját és elsietett. Pompeo persze nem nagyon bánta, hogy más valaki végezze helyette a dolgát és kényelmesen leült a megüresedett székre.

— Remélem nem parancsolták neked, hogy értem is eljőjj? — kérdezé önhittén Giustina.

— Nem ám — felelé Pompeo. — Azt nem mondhatnám, hogy hivattak, de bizonyosan örülnének azért, ha oda mennél. Még Virginia sincs otthon és tudom, hogy a hercegné nagyon rosszul van.

E pillanatban egy esetlen tizenkét vagy tizenhárom éves leány állott meg a gyógyszerár bejárata előtt.

— Sora Giustina — kiáltott be az ajtón; — kérem jöjjön el Luigi Katalinához. Folyton jajveszékel utána.

Sora Giustina hévvel szökött fel helyéből.

— Mindjárt elmegyek — mondá s azzal kisietett az utcára, hogy a postahivatalból visszatérő sógora elibe menjen. A sötétben sugdostak együtt valamit, a gyógyszerész pedig azután bement a gyógytárba, ahol Pompeo várakozott reá.

— Lehetetlenség már ma éjjel elküldeni a sürgönyöket, Sor Pompeo. A távirdász elment Monte-Leonéba és reggelig nem tér vissza. Hagyja itt az irásokat s én azonnal feladom, mihelyt a hivatalnok hazaérkezik.

— — — — —

Sir Maxwell Lindhurst az egész hosszú éjszakán kétségbeesetten, aggódva és önmagát vádolva járt fel s alá a verandán, be és ki a csarnokból. Minek is engedte Honorát kikocsizni? Miért engedte meg, hogy anyja elutazzék? Szegény öreg úr szüntelen fellázadt a saját gondatlansága ellen. Azt képzelte, hogy gondját tudja viselni Honorának és ime most mi történt vele! De miért is nem jött meg Bruno az ápolónővel? Hát meg hagyják őt halni kinjában? Már elmúlt négy órája, hogy megírta azokat a sürgönyöket; a válasznak már régen itt kellene

lenni. Így gyötörte magát szegény Sir Maxwell Lindhurst kint a csillagos ég alatt, míg odabent a nagy hálósobában szegény Honora hercegné tanulta megismerni az anyaság kínszenvedéseit; és Assunta lehajolva verejtékes fehér homlokához, biztatni, bátorítani iparkodott a szegény szenvedőt.

Végre nem bírta már az öreg hű cseléd tovább kiállani a meddő várakozást és sürgösen elküldött Sora Giustináért, aki hévvel engedelmeskedett és sietve követte a küldönczöt a kastélyba. Éppen akkor érkezett vissza egy nyomorult viskóból a falu tulsó végéről, de erről nem tett említést.

A szabadban kint járó tábornok úgy három óra tájban a templom fala tájékán fehér mozgó alakot látott kibontakozni a sötétségből.

— Szegény nyomorult koldus lesz! — gondolá — talán imádkozik majd érette valamelyik? Kis Honora, szegény kis Honora! Isten szabadítsa meg épségben az én kedves kis leányomat!

De ha imádkozó koldus volt az, aki a templom tájékán járt, akkor ugyancsak furcsa koldus lehetett.

Sor Salvatore volt, aki idegesen leselkedve és óvatosan, nehogy zajt üssön a hangos kövön, beosont a mellékajtón és oda állott a falba épített rácsos erkély alá. Egy lámpát állított a nyirkos sötét márvány padlóra, hogy az egy kis világságot áraszszon a sötétség ködébe. Egy törülközővel letakart kosarat tartott a kezében, miközben

ugy érezte, mintha ezer szem volna reá függesztve. Valami nyöszörgött a fehér lepel alatt.

Fölül az erkély rácsozatának nyílásánál Sora Giustinának kövér sápadt arcza bukkant ki és egy kötelet eresztett le onnan a templomba.

— Vajjon életben marad-e, ha itt hagyom? — susogta Sora Giustina. — Mert még sokáig várhatunk.

— Oh, igen; csak emeld fel egy kicsit a törülköző sarkát, hogy lélegzetet vehessen. Nincs itt valaki a közelben? Mert esetleg sirhat is a poronty.

— Nincs; itt teljes biztonságban lehetünk. A szobák messze vannak és azokat nehéz tölgyfaajtó zárja el. Be kell itt várnod engem, amíg visszajövök. Hogyan egyezett bele Katalin?

— Hazudtam neki olyasválamit, hogy a hercegné látni kívánja kicsinyét, pedig még maga se nézte meg tulajdonképen.

— Jól van. Most már vissza kell mennem. Azzal felhúzta a kosarat óvatosan a rácsozat között és eltűnt.

Az órák teltek egymás után és Sora Giustina nem tért vissza. Sor Salvatorét a padon ülve elnyomta az álom, azután káromkodva ébredt fel, mert nem merte megmozdítani görcstől zsibbadó lábszárait abbéli félelemből, nehogy zajt üssön. A templom nyomasztó levegője fojtogatni kezdte és egészen elzsibbasztotta idegeit; már pislogó

lámpája is azzal fenyegette, hogy nem tart ki sokáig. Csakhamar ki fog aludni s akkor ő sötétben marad ott egyedül a lábai alatt pihenő halottakkal, az oldalkápolna magas oltárával és annak nagy feszületével. Milyen különös, hogy olyan világosan láthatta a feszületet; az ő lámpája pedig bizonyosan nem vethette fénysugarait olyan magasra. A Krisztusnak piros vérrel borított halvány arcza, a kinszenvedéssel vonagló arcvonások, a lehorgasztott fej s a csaknem hónapig érő kitárt karok mind olyan borzalmasan meg voltak világítva. Sor Salvatore felkelt helyéből és megkisérlé végig nézni a padokon és az egész templom hajóján. Dio santo! Hiszen még másik lámpa is égett ott!

Ujra leült a gyógyszerész és fogai vaczogtak a félelemtől. Mikor aztán vére egy kicsit lecsendesült és nem lüktetett annyira ereiben, felállott és lassan elcsúszni próbált a padjától. Meg akarta tudni, van-e ott valaki és hogy látta-e valaki az erkélyre felhuzott kosarat. Jó méternyire elcsúszott a padtól és lehuzta cipőit. Azután meglapulva úgy iparkodott tovább siklani, hogy a márványfalat világító sugarakat kikerülje és gyorsan közeledett a kicsiny kápolnához.

Amint közeledett, letérdelt és rendkívüli óvatossággal odacsúszott az oltár egyik végének lépcsőjéhez. Az alacsony oszlopos korlát igen tömör volt, minden nyílás egy olyan faragott rácsozattal, melyen keresztül lehetett volna látni. Sor Sal-

vatore nem is láthatott egyebet, mint a haldokló Krisztus arczát, meg a feléje kiterjesztett karokat. Fel kellett emelni tekintetét és csak felágaskodva nézhetett át a magas rácsozaton, hogy láthassa miért van ott a világosság. Felemelkedett tehát térdeiről és didergő nedves kezével felkapaszkodva a márvány korlátra, bepillantott az elkerített kápolnába.

Két viaszgyertya égett ott, egyik jobb, másik bal felől két megmerevült lábnál és lobogó fény-sugarát egy halott arczának félig lehunytt szemekre vetette; azok a szemek borzasztó fenyegető merevséggel néztek egyenesen arra a pontra, ahol Sor Salvatore térdelt alig egy méternyire a megmerevült lábaktól, melyek soha többé nem fognak járkálni.

Amint Sor Salvatore belekapaszkodott a reszkető ujjainál kevésbé hideg márványoszlopba, egy valószínűleg a hegyek közt támadt szélroham hirtelen kitaszította egyik rozoga ablakát a templomnak és sivitva meglobogtatta a viaszgyertyák kékes lángjait, fellebbentve a durva leplet is, mely a halott testét betakarta, mi által szembe tünt egyszerre a meztelen élettelen testnek béna karja.

A szél üvöltését túlharsogó éles kiáltás visszhangzott át a templomon és Sor Salvatore élettelenül zuhant le hanyatt a lépcsőről, elterülve az alsó kövezeten.

Sor Salvatore ezerszer is elfordult már megvetőleg a feszületnek könyörületesen feléje tárt

karjaitól és ime most tapasztalnia kellett, hogy egy holt kéz is képes őt az ítélőszék elé állítani.

A siketnéma nyomorék koldus már két izben, egyszer élve, másodszor pedig halva mentette meg a herczegnét. Az az ember, a ki elakarta tőle rabolni elsőszülött gyermekét, ott feküdt holtan a halott koldus lábainál.

— — — — —

A hajnal pitymallott már a hegyhullámok ormai felett és az üde légáramlat betódult a kitért nagy ablakon át Honora ágyához. Assunta urnője mellett térdelve kezeit tartotta és bátorította, vigasztalta, míg Sora Giusta mérgesen, duzzogva állott az ágy lábánál.

A fiatal herczegné egyik karjával valami picziny kis teremtést ölelt a szívéhez, mely éppen csak pár perczel előbb látott napvilágot, hogy többé ne az édes anya szive alatt, hanem annak keblén pihenjen. Másik hófehér karját a rajta felejtett ékszerekkel, melyek fényszikrákat vetettek a hajnali pirban, felemelte, hogy megakadályozza az ápolónót gyermeke érintésében.

— Adja ide nekem, Amore mio — esdeklett Assunta. — Hiszen nem akarom én megfosztani tőle, de hát születése pillanatától folyton a karjában szorongatja. Engedje, hogy megfüröszszem, felöltöztessenem, azután megint visszaadom a piczikét.

— Nem, nem, nem! — tiltakozott villogó szemekkel és elfojtott zokogással Honora; az az

asszony meggyilkolja az én kis angyalomat! Az ő tisztátalan kezének nem szabad érinteni az én egyetlen kincsemet.

— Nem fogja érinteni — biztatta Assunta s azzal az ápolónőhöz fordult e szavakkal: — Az égre kérem, Sora Giusta, menjen ki a szobából, amíg elveszem tőle a gyermeket. Majd újból így kérte a hercegnőt:

— Ne féljen, Excellencza, kedves drága kis hercegném, nem engedem őt hozzá nyulni, magam végzek el mindent.

És Assunta megkisérté elvenni az ujszülött kis csecsemőt az anya karjából.

— Nem adom addig, amig ő itt van, — ellenkezett a hófehér asszonyka a széles nagy ágyban. — A szegény koldus már éjfél óta ott állott mögötte, szegény nyomorék kezével integetve, hogy vigyázzak. Eredj innen, te gonosz asszony, aki megakartad ölni a gyermekemet. Az Isten ítéljen feletted! Menj! Távozzál!

Giustina ónszinű sáppadt arczczal tántorogva ment ki és Assunta becsukta utána a nehéz ajtót. Azután visszatért, felemelte a kis hercegnét és oda tartott az anya ajkához egy picziny fekete fürtös fejceskét, hogy csókolja meg. Honora arcza lehajolt a puha párnára, melyen az ujszülött fejceskéje pihent és megcsókolta piczinyke arczát, azután örömkönnyekre fakadt és a zokogás egész gyöngé testét úgy megrázta, mint a virágot a fergegeteg.

Ekkor már a nap arany sugarai tündököltek a hegyek felett és az ablakon besütve arany sávokat vetettek az ágyon keresztül; a kedves öreg tábornok is ott állott Honora mellett, egyik kezét áldólag fejére téve, míg a másikkal nedves kezét fogta, mialatt könnyek peregtek végig bronzszinü arczán ősz bajuszára és ajkai felfohászkozva rebegették:

— Hála Istennek! kedves kis herczegném, most már minden rendben van! Csakhogy kis leány! Az Isten áldja meg őt!

A távsürgönyök soha se küldettek el; de a tábornok látva, hogy senki se jön a hivottak közül, lóháttal szolgálkat küldött Rómába. Este felé azután egymás után érkeztek meg. Legelsőnek jött az öreg Porsenna herczegné, még pedig meglehetősen felháborodva a fölött, hogy első unokája nem fiú, csak egy leány; és bizony nagy megkönnyebbülést éreztek a várkastélybeliek, midőn két nap mulva elutazott azzal a kijelentéssel, hogy nem valami nagy érdeklődéssel viseltetik a szegény kis ujszülött iránt, mert csak most látja, milyen nagy kár volt a fiának egy külföldi leánynyal házasságra lépni, aki még azt se tudja, mi a kötelessége olyan előkelő főrangu családban! Hiszen még a szegény falubeli parasztasszonyok is büszkék arra, ha fiúkat szülnek, a főrangu Porsenna családban meg annyi hűhó után is csak egy hiába való kis leány viselheti majd a fényes ősi nevet!

A tábornok valósággal őrt állott mostoha leánya

hálószobájának ajtaja előtt és be nem eresztette hozzá az öreg hercegnét, úgy hogy az elutazott anélkül, hogy akár Honorát, akár a kis babát látta volna. A fiatal anya folyton abban a lázas képzeletben maradt, hogy gyermeke életét veszély fenyegeti és annyira bele élte magát abba az izgatottságba, hogy a végre megérkezett Bruno orvos azt mondta, minden áron meg kell szerezni nyugalmit, miért is pillanatra se engedte kivinni a kis csecsemőt a szobából. Honora egészen nyugodt és boldog volt, mikor kis leányát karjaiban tartotta, vagy ha Assunta az ágya mellett ült ölében a kis pólyás babával. De olyankor is kinyújtotta Honora reszkető kezét s erősen megfogta a kis leány párnája végét, hogy biztonságban a maga közelében érezze.

Pedig hát kis gyermekének legveszedelmesebb ellensége ott feküdt már eltemetve, de nem a templomban, hanem mögötte egy félreeső sarokban, mivel Sor Salvator ki volt közösítve a miatt, hogy nyilvánosan kérkedett minduntalan azzal, hogy már évek óta nem járult az oltári szentségekhez, nem temethették tehát őt a jó keresztények mellé a templomba. Giustina pedig nagy nehezen tudta csak Katalina kis gyermekét észrevétlenül visszavinni az anyjának, ügyetlen mentséggel átadni Sor Salvatore nevében, kinek szomorú végét még akkor nem fedezték fel és megfogadta magában, hogy soha többé nem vállalkozik olyan veszedelmes dologra.

Midőn sógorát holtan megtalálták a templomban, hirtelen rémület fogta el, mert arra gondolt, hogy legközelebb reá kerülhet a sor; de amint az első benyomást leküzdte, elhitette magával, hogy Sor Salvatore hirtelen halála bizonyosan valamely véletlen balesetnek tulajdonítható! Azzal vigasztalta aztán magát Giustina, hogy eddig semmiféle élő lény nem léphet fel ellene váddal, a jövőben meg majd óvatosabb lesz.

Egy kicsit rosszul érezte magát persze, mikor Katalina kis gyermeke is meghalt, mert kétségtelenül az ide s tova hurczolás, meg az, hogy több óráig hagyták táplálék nélkül, okozhatta a halál bekövetkezését; de hát legalább még megkeresztelhették, s így nem kellett attól tartani, hogy a másvilágon vádolni fogja őt bűneért!

Lady Éva hazasietett a fürdőhelyről és Honora félig neheztelt, de félig mulatott is anyja kimutatott csalódása felett, mikor a kis babát meglátta, mert Honora maga kimondhatlanul örült, hogy leány és nem fiu, aki őt folyton Orazia emlékeztetné; de érezte azt is, hogy a piczike kis leánya sokkal jobban fog hozzá ragaszkodni és inkább lesz az övé, mintha fiu lett volna.

Igen kellemetlen jelenetet idézett elő az öreg hercegnő és fia között, midőn az utóbbinak tudtára adta, hogy kis hercegnővel és nem herceggel gyarapodott a család. Orazio a férfiak azon osztályához tartozott, akik halálosan meggyüülök

a nőt, mihelyt nem vágyódnak többé birhatása után. A maga módja és képessége szerint, ha ugyan szentségtörést nem követünk el a magasztos szó fogalma ellen, szerelmes volt Honorába, mikor az végre beleegyezett, hogy nejévé legyen. Szegény fiatal nő, tudjuk, mily keservesen szenvedett meg azért a rövid életü heves szenvedélyért Orazionak borzasztó, szinte örülettel határos féltékenysége miatt. Most egyszerre megfosztva a fiu-örököstől, ki után sóvárgott, hogy a Ferrara rokonokat meggátolja az ősi vagyon öröklésében, Honora elleni gyűlölete egyszerre szilaj, végzetes dühhé fajult sivár szívében, olyan haraggá, mely mérgez, éget és megdermeszt egyszerre mindent és végre is okvetlenül meggyilkolja, elpusztítja azt, akit gyűlöl.

Honora megvigasztalódva* központosított szeretetének egyetlen tárgya, kis leánykája által, ki éjjel-nappal ott pihent mellette, (mert még mindig nem engedte elvinni közeléből pillanatra se a kis csecsemőt), reszkető kézzel, engesztelő és megbocsájtó levelet irt férjének. Nem hívta őt, hogy meglátogassa, mert nem is kívánta viszontlátni; de habár nem tudott volna benne soha bizni a jövőben, értésére akarta adni, még mielőtt gyermekük megkereszteltetnék, hogy megbocsájt neki a multért.

Ő maga kívánta kis leányát a keresztvizre tartani, nem akart tehát szívében a legkisebb keserüséggel is az oltár elé lépni.

Miután azonban, gondolta Honora, hogy sir Maxwell Lindhurst meg az édes anyja is lebeszelnék őt a levél elküldéséről, Assunta által adatta azt fel az ő tudtukon kívül a postára és bizony a hűséges öreg dada akarata ellenére is. Miután attól tartottak, hogy két három hét is eltelik, még mielőtt a hercegnőt elmenni engednék a templomba, a jó öreg lelkész ajánlkozott, hogy eljön és a gyermeket megkereszteli otthon a hercegné hálósobájában. A népnek rossz példa lett volna, hogy a gyermeket olyan sokáig hagyják keresztviz nélkül. Honora belátta és abba is beleegyezett tehát, hogy otthon legyen a keresztelés.

Attól fogva nagy megnyugvást érzett a lelkében. Nap-nap mellett csendesen feküdt széles ágyán, vagy az alacsony pamlagon, maga mellett az aranyos bölcsővel, melynek csipkefüggönyeit félrehuzatta, hogy folyton lássa a fejlődő arcvonásokat, melyek boldogabb jövővel és nyugalmasabb élettel kecsgették szerető anyai ábrándokkal telt szivét. Óhaja teljesült, mert a nagy fekete szemeket, meg a gyöngéd rózsás arcbőrt tőle örökölte kis leánya és nem Oraziotól; sőt alig volt hasonlatosság a vadállatias szépséghez a finom gödröcskés arcban, mely ébren vagy alva odasimult az övéhez hosszú, hosszú órákon keresztül.

Sirva fakadt örömeiben, mikor a picziny rózsás ujjacskák először megszorították az övét; és midőn egy napon táplálás közben (mert ezt a nagy kegyet

is megengedték neki) a kis gyermek szemei reá mosolyogtak, sajátságos gyógyító balzsam szállott a lelkébe a tejes szájacskából, mely szívének összes sebeit egyszerre behegeszté.

A reggeli napsugár, este a csillagos ég, a gyönyörűséges hajnal, mind csak mosoly és boldogság tanui voltak abban a felsőemeleti nagy szobában, melyben egészen egybeforrott az anya és kis gyermekének a lelke. Honora szerette a mennyei tiszta levegőt, folyton üde szellő lengedezett hát körülük az éjjeli csendben, midőn ott dobogott szívén a picziny kis szivecske és nyugodt lélegzése szüntelen azt látszék susogni: »Itt béke, szeretet és boldogság honol!«

XVIII.

— Éppen egy esztendeje ma, hogy megtörtént . . . pedig tiznél is többnek tűnik fel nekem az idő. Meg kell tudnom, él-e vagy meghalt . . . vagy egyáltalán mi történt vele. Ennyihez bárkinek joga lehetne.

Sir Lowther Gerald elmélkedett így október huszadikán az óriási nagy gőzös fedélzetén, mely kikötni készült a kedves szép nápolyi öbölben. Honora foglalkoztatta a Gerald lelkét, mialatt szemei megpihentek a Vezuvon s annak felhőkbe burkolt ormáról az alatta elterülő városra, onnan pedig a zaphir színű tengerre tévedt tekintete. Gondolatai elragadták és folyton oda terelték lelkét, ahová nem akarta irányítani.

Gondolatban körülbelől a következő magánbeszédet folytatta:

— Milyen borzasztóan szép mindez itt. De mit is beszélek. Az egész egy szinpadi látványosság! Csak még hajótörést szenvedő gőzös hiányzik a szintérről, mely lassan-lassan alámerüljön, azután

elnyelje a tenger. De óh! milyen szivtelen ember lett én belőlem, hogy ilyesmi még meg is villanhat az elmémben.

Ez a magánbeszéd különben már közel történt a nápolyi kikötőhöz, ahol természetesen nem igen lehetett volna már attól tartani, hogy épséggel partra nem kerülnének a hajótörést szenvedők.

— Vajjon Rómában van-e most Honora! Szeretném tudni, fogom-e őt látni!

Ezt himbálta a gőzös és ezt zakatolta fülébe a vonat is egész Rómáig, mialatt Gerald napbarnított arczából kisugárzó szemeit gyönyörrel legeltette az őszi táj szépségein, a zöld lombokon s a szőlőtőkéken függő szőlőfürtökön, vagy a tenger kékes hullámain. Mig végre megérkezett.

A Porsenna-palotában a még mindig nyárias pongyolában levő magas portástól kérdezősködvén, azt a felvilágosítást kapta, hogy a hercegi család távol van. Az anyahercegné Vallombrosában tartózkodik, de pár nap múlva már haza várják. Donna Honora pedig Olivetóban van az édes anyjával.

Ez a cselédség tudomása szerint igaz is volt, tényleg azonban Lady Éva Rómában volt abban a pillanatban. Sir Maxwell Lindhurstnak nagy keserűségére, aki őt Olivetóban hagyta, hogy felügyeljen leányára és unokájára, mialatt ő Vallombrosába rándult találkozásra Orazio anyjával, hogy vele elintézzé, hol fog Honora a jövőben megtelepedni állandó lakásra.

A gyermek kedvéért Rómában kívánt lakni a fiatal herczegné. De nem Orazioval, nem, semmi esetre! Ő elvesztette minden jogát ahhoz, habár nejének kötelessége nevét a világ előtt lehetőleg tisztán és becsületben megőrizni, sőt ha kell megvédelmezni. De Orazionak magára kell őt hagyni teljesen függetlenül; soha se szabad vele egyedül beszélnie; csak harmadik személy jelenlétében; a gyermeket pedig természetesen kizárólag az anyának kell átengednie.

Ezek voltak a fiatal édes anyának feltételei, melyek keresztülvitelével megbizta meghatalmazottját, midőn az őt elhagyta Olivetoban. Oraziot már oly annyira elkülönítve hitte magától, hogy nem is tartott annak esetleges jövetelétől, különösen, midőn anyósa a vele fenntartott kötelességszerű levelezésben arról értesítette, hogy Orazio, miután a nyarat St. Moritiban töltötte, jelenleg Ferrarában időzik, kedves rokonoknál.

A cselédek némelyike azonban valamivel többet is tudott még annál. Virginia nem tért vissza Lady Évával Olivetoba, miután, amint urnőjének kijelentette, kellemesebb szolgálatot talált. Hanem azért állandó érintkezésben maradt régi barátjával, Pompeoval, aki ákom-bákom betüivel rendesen megírta neki hűségesen a család terveit és hogy mi történik Olivetoban.

Azon a napon, melyen Sir Maxwell Lindhurst elhagyta Olivetot, egészen megváltozott az időjárás;

hideg szél üvöltött a kopár hegyek közt és a zuhogó viharos eső valóságos sáros köves folyóvá változtatta az utakat. Lady Éva dideregve feküdt ágyában szőrmés pokrócra alatt s három-négy forró vizes palaczkot is rakatott lábához, míg végre felkelt és megparancsolta, hogy pakolják össze azonnal a holmiját; mert hiszen bele halna a neuralgiába, ha még egyetlen napot kellene átkinlódnia azon az utálatos zord helyen. Haladéktalanul haza akart utazni. Honora csak nem neheztelhet, ha pár napra magára marad? Hiszen a tábornok nemsokára visszatér hozzá és elszállítja onnan.

Persze, hogy nem haragudott azért Honora, hogy magára hagyták. Édes anyja csak nem teheti ki magát a betegségnek azon a hideg levegőn. Honora meleg vérének nem ártott az az éghajlat, picziny kis leánya pedig virult az éles hegyi levegő hatása alatt, mint a vadrózsa.

Aztán meg ugyan mitől is félhetne ott? Orazio messze volt éjszakai, számos cselédje hűségében nem kételkedhetett; semmi baj se érhetne tehát.

Ilyen körülmények között Lady Éva nyugodtan elutazott másnap reggel Pompeo kíséretében és meglepte férjét Rómában. A tábornok nagyon haragudott Lady Éva lelkiismeretlensége miatt és rosszul érezte magát abban a tudatban, hogy Honora egyedül maradt.

De hát Orazio hónapok óta legkisebb kíséretet se tett, hogy felkeresse nejét, még csak tudo-

mást se vett gyermeke születésének bejelentéséről (se Honora engesztelő leveléről, melyről kivülről senki se tudott) és most távol van északon. Semmi se valószínűtlenebb tehát, mint az, hogy éppen most zavarja meg a herczegnét azon pár nap alatt.

— Különben csak egy-két napig tart az egész — mondta önmagát nyugtatva a tábornok — azután elmegyek értük és elhozom mind a kettőjüket; de azért mégis nagyon szeretném, ha elég lelki ereje lett volna vele maradni, édesem... mert nagyon elhagyatottnak fogja érezni ott magát szegény kis Honoránk.

— Legkevésbé sem — tiltakozott Lady Éva. — Honora soha se érzi magát elhagyottnak az ő kis babájával. Neki nem kell senki más. Még soha se láttam olyan anyai rajongást. Aztán meg lássa, édes uram, már nagyon nélkülöztem önt.

— Köszönöm, édesem — szólt sir Maxwell kezét csókolva. — Ez igen szép mondás az ön részéről s nekem is nagyon jól esik, hogy itt láthatom és kedves társaságában lehetek.

Ez teljesen úgy is volt, mert Lady Éva tiz évét fiatalodott, mióta a tábornok őt nőül véve, ügyeinek rendezését is átvette; alig látszott negyven esztendősnak és olyan szép, olyan kedélyes volt és annyira gondoskodott a férje kényelméről, hogy sir Maxwell önkénytelenül boldogságot kezdett találni abban, ami eleinte olyan súlyos és terhes feladatként tünt fel előtte.

Igy történt tehát, hogy midőn Gerald megérkezett Rómába, Honora egyedül volt drága kincsével a hegyek közt, boldogabban, elégtelbben, mint azt álmában képzelte, hogy még lehet valaha; a napsugárban magasan felemelt fővel büszkén sétáltatta rózsabimbóhoz hasonló picziny leányát és felemelve szemeit a tiszta kék égboltozatra, hálát rebegett a jó Istenhez, hogy annyi megpróbáltatás után végre mégis megengedte neki, hogy a legnagyobb gyönyörűséget, az anyai érzés boldogságát nyugodtan élvezhesse.

Nevetése csaknem olyan tisztán és dallamosan csengett, mint egykor Rómában a régi villa kertjében. Még énekelni is tudott kedves szép andalító bölcsődalokat, hogy picziny kis leányát elaltathassa; és ők ketten mint hegyes világuk tündérkirálynői együtt ébredtek, együtt pihentek le, együtt nevettek és egymás szeretetében egybeolvadva éltek a komor várkastélyban és az erdős lombos fasorokban, melyek egészen megelevenedtek most a forró csókoktól, azoktól az édes csókoktól, melyek a nyár utolsó hevében úgy, mint őszszel is, midőn már az első dér lehullott, egyfomán lángoló és édesek valának.

Gerald hosszas bolyongásaiból több apróságot hozott magával, miket el akart vinni nagynénje házába azzal a kéréssel, hogy ha jónak látja, juttassa el azokat Honorához, akinek szánta. Azt tudta Gerald, hogy Lady Éva mindenesetre minél

előbb vissza fog költözni a városba, mert régi szokása szerint november elsejére már rendesen elfoglalta mindig otthonát.

Nagy küzdelmébe került belépni abba a házba és felmenni azon a lépcsőn, melynek minden fokán folyton a bájos fekete szemü leányt látta képzeletében szomorúan felfelé lépdelni menyasszonyi fátyollal a fején. De hát már egy év telt el azon nap óta; Gerald idősebb, edzettebb lett s egész jelleme, lelkülete szilárdabb, megállapodottabb volt; és vágyai felett is sokkal jobban tudott uralkodni, mint akkor.

Szembe nézett most már bátran az élettel és nyugodtan vetette magát alá a kényszerűségnek.

— Utoljára az ember túlkövetelő nem lehet — gondolá magában. — Hány férfi kénytelen lemondani arról az ideálról, akit életében egyedül szeretett. Ki tudja, egy napon talán mégis vágyódni fog utána Honora... ha támaszra lesz szüksége reá gondol, sőt Isten tudja, még talán fel is keresi... ha végre is megszabadulna durva férjétől, akkor pedig nem volna jó, ha benne valamely ideges, bánattól megtört nyomorult tehetetlen embert találna, aki hiába elharácsolta erejét. Mindenesetre hallani akar felőle valamit, még ha Olivetoba kellene is mennie az értesülésért.

Lady Évát otthon találta Gerald és észrevette rajta, hogy nagyon örül látásának. Különben is nagyon jó hangulatban volt Lady Éva abban a

tudatban, hogy lábai ismét kedves bársonyos szőnyegét taposhatják és a saját, rendkívül csinos, kényelmes hálószobájában ébredhett. fel. Szívesen beszélt Geraldnak sokat, igen sokat Honoráról meg a kis leányról, szóval mindarról, ami április óta történt, mikor utoljára elváltak egymástól. Később bejött a tábornok is és ott marasztalták Geraldot ebédre, sőt minden áron magukhoz akarták elszállásolni is. Az egész fogadás különféle érzelmeket keltett Geraldban. Jól esett, nagyon jól esett neki azt hallani, hogy Honorának nincs semmi baja és hogy legalább a gyermeke által boldognak érzi magát. Hanem annak a gyermeknek létezése egy újabb áthághatlan korlátként tűnt fel neki közte és Honora között; és visszagondolva a multra, ez a fogadtatás nagyon emlékeztette őt arra, amint nagynénje az első találkozáskor fogadta. Ránézett Lady Évára és látva milyen igéző, telve étellel, kedélyességgel s mily fiatalos, kifogástalan izléssel van öltözve és mennyire elégtűnek látszott késői, de tiszteletreméltó házasságában, önkénytelenül felmerült elméjében az a kétely, vajjon jutott-e valaha pillanatra is eszébe az a körülmény, hogy ő és a leánya az ő társadalmi nagyravágyása és önző hiusága miatt veszítették el egész életük boldogságát.

— Hol van jelenleg a herczeg? — kérdezé egyszerre. — Unokatestvérem teljesen egyedül van odakint, falun?

— Igen, de csak egy-két napra — válaszolá Lady Éva. — De a herceg nem véthet neki. Igazán nincs oka megijedni. Orazio . . . a nyomorult gonosz ember Ferrarában időz! Legalább az anyja így írta.

— Oh, ez már más, — szólt Gerald. — Ha önök biztosak abban, akkor természetesen nincs ok az aggodalomra.

Hanem hát valamennyien tévedésben voltak. Porsenna herceg nem volt Ferrarában, hanem egy kicsiny félreeső lakban, Albánó közelében és Virginia alkalmasint lesben állott a herceg megbizásából, mert két órával Gerald villásreggelije után Lady Évánál, berontott Virginia a herceghez egy távirattal a kezében. A komorna nagyon csinosan volt öltözve és egész halmaz ékszerrel viselt magán.

— Mi a baj — kérdezé mogorván Orazio.

— Az, amire ön várt — felelé Virginia.

Most már sokkal bizalmaskodóbb modorban beszélt urával, mint hajdan Rómában.

Orazio elkapta a sürgönyt és mohón átfutotta. Csupán ezt a pár szót tartalmazta az:

»A rokon ma Rómába érkezett. A hercegné egyedül van Olivetoban. P.«

Orazio kétszer-háromszor is átolvasta a fenti szavakat, azután intett Virginiának, hogy távozzék. Komolyan kívánt gondolkozni és megfontolni mindent.

Ugyanazon este alkonyatkor és októberben már korán alkonyodik, Honora táviratot kapott Olivetoban. Sir Maxwellnek a rendeletét foglalta ez magában, hogy másnap korán reggel küldje be Rómába összes cselédségét, mert ő egy órákor ki fog menni érte, hogy Rómába szállítsa a kis babával együtt. Az intézkedés felette részletes és pontos volt, mert még azt is megírta a tábornok, hogy csak egyetlen fogatot tartson kint, melyben majd ő maga fog vele hazakocsizni, de a többit mind el kell távolítani a várkastélyból, mielőtt ő megérkeznék. Hozzátette a tábornok még azt is, hogy minden a Honora kívánsága szerint lesz elintézve és lakosztálya készen várja már.

Honorát félig mulattatta, de kissé bosszantotta is a határozott parancs.

— Mennyire egyformák a férfiak — gondolá magában, — csak rendelkezni tudnak, hogy a nő pakoljon össze és pár óra alatt induljon is utnak! Hiszen az ő holmija mind együtt van különben, a kis babát pedig majd ellátja Assunta.

Assuntának a komornákból meg a dadákból egész kis sereg állott rendelkezésére, de készséggel engedelmeskedett ő maga is a parancsnak, mi arra vallott, hogy egyáltalán nincs ellenére a visszatérés Rómába, mert Assunta soha sem tartotta Olivetot alkalmas helynek az adott körülmények közt.

— Persze, hogy elkészülhetek mindennel, Excellencia! — kiáltott fel örömmel. — Mindent

utnak indithatunk már holnap reggel hat órakor, hogy mire a tábornok ur megérkezik, ne találjon itt mást, csak Excellenczet, a kis babát, meg engem, hogy magával vigyen bennünket. Oh, mennyire örülök, hogy megint otthon lehetünk a magunk házában!

És az öreg Assunta szavának állott. Az egész éjjel ide s tova tipegett, ki s be járt-kelt, pakolt, rendelkezett, parancsolt és susogva szidta alárendeltjeit, mialatt Honora és picziny baba hercegnője jóízűen aludták át az utolsó éjszakájukat széles, nagy ágyukban a felső emeleti csendes szobában, melybe betündököltek a csillagok.

Mire a nap felkelt, egész kis vonata a kocsiknak és szekereknek dübörgött lefelé a várkastély terrasse-áról és döcögött végig a falunak göröngyös köves utczáján, ahhoz a keskeny uthoz, ahol a felbőszített bika meggyilkolta a szegény koldust, míg végre eltűnt a kocsisor a Rómába vezető ország-uton.

Senki se ügyelt egy lefüggönyözött ablaku közönséges bérkocsira, mely a kocsik mellett elrobogott a hegy tövében s abba az irányba tartott, ahonnan ők lejöttek; de azon nagyon csodálkoztak a cselédek, hogy utközben sehol se találkoztak a tábornok urral. Azt biztosra vették, hogy nem utazna egy közönséges bérkocsiban, melynek ablakai felhuzva és redőnyei le vannak eresztve.

És tökéletesen igazuk is volt, mert a poros

bérkocsi belsejében Orazio, a tizennegyedik Gallipoli Porsenna herczeg ült; társa pedig Virginia volt, feleségének az előbbi komornája.

A herczeg alkalmasint szégyenlé, hogy olyan nyomoruságos kopott járműben érkezik meg a saját tulajdon várkastélya elé, mert a kocsist megállította a főbejárattal átellenes kicsiny rácskapunál és Virginiától követve ott kiszállott. Kulcsot vett ki zsebéből és csendesen kinyitotta az ajtót; mindketten besurrantak rajta, azután belülről újra bezárták.

Assunta lemenvén a földszintre, hogy felvigye az izletes reggelit, melyet urnője számára elkészített, rendkívül kellemetlenül volt meglepve, hogy nem találta készletét. Sütemény, gyümölcs, bor eltűnt mind. Nem vette üldözőbe a tettest, egy falubeli leányt, akit rögtön gyanusított, mivel annak engedte meg, hogy segédkezzék a cselédek készülődésénél, hanem ahelyett haladéktalanul kutatni kezdett az óriási nagy étszekrényben, ahol az ennivalókat tartották és készülődött pótolni a finom reggelit, miközben folyton dörmögött magában és kikelt a tábornoknak azon hóbortos rendelkezése ellen, hogy megérkezése előtt valamennyi cselédet eltávolítsák. Amint azonban lehajolt egy palaczk borért, hirtelen érezte, hogy izmos erős kéz ragadja meg és viaskodása, sikoltozása daczára is fogva tartja, míg valaki a háta mögött kámzsát vet a fejére és beköti a száját.

A kezeit is összekötötték az alatt és Orazio hangja hallgatást parancsolt neki, ha az élete kedves előtte; de Assunta annál hangosabban kiabált, hogy az által figyelmeztesse a veszedelemre urnőjét, aki messze odafent volt a picziny babával.

Kétszer, háromszor is kisiklott a támadók kezéből, mert ő igen erős asszony volt és megpróbálta lehúzni szeméről a köteléket egyik bútor-darab sarkával, mert a kezei hátra voltak kötözve. Egyszerre azonban betaszították az étszekerény alsó részébe és ráfordították a kulcsot.

Ekkor végső kétségbeesésében visszatért lélek-jelenléte és elcsendesülve összekuporodott, hogy kihallgathassa, mit fognak a tettesek egymás közt beszélni. Mert azt már tudta, hogy ketten voltak és női ujjak érintését érezte a fején.

Fel is ismerte azonnal Virginia hangját, amint az ajtó nyikorogva kitárult.

— Erre, herczegem; a lépcső jobbra van. De vigyázzon a fejére a bolthajtás alatt.

Assunta kétségbeesetten tovább hallgatózva s rettegvé a herczegné életéért, egyszerre olyan éles rémült sikoltást hallott, hogy okvetlen bedugta volna a füleit, ha kezei nincsenek hátra kötve.

Honora kezdett már éhes lenni, különben is aggódván a késés miatt, mint hogy már egy óra a megrendelés óta régen elmúlt. Nyugtalanul járkált fel s alá a szobában, halkán dudolgatva kis

gyermekének, kinek fejécskéje a vállán pihent s édesdeden aludt.

Éppen a szoba végéhez ért, ahol megfordult, mikor az éles sikoltást hallatta, mert az ajtó küszöbén állott Orazio, gúnyosan rámosolyogva fényes, mogyorószínű szemeivel és aranyszőke bajuszos szájával; egyetlen élő lélek se volt ekkor a közelben, aki Honora segélykiáltását meghallhatta volna.

A nagy szobának nem volt más kijárata s így Honora az első egyetlen sikoltás után mozdulatlanul, tehetetlenül állott meg, azon lehetőség felett tünődve, vajjon hogyan surranhatna el Orazio mellett, hogy a falubeliekhez meneküljön segítségért. Orazio azonban, anélkül hogy tekintetét elvonná róla, bezárta az ajtót maga mögött és a kulcsot a zsebébe csúsztotta.

— Ha jól emlékszem, azt írta nekem, hogy megbocsájtott Krisztus nevében és a gyermek kedvéért — mondá.

A hónapok óta nem hallott rettegett, fenyegető hang megdermeszté Honora szivét. Nem válaszolt, hanem midőn Orazio közelébb lépett hozzá, még szorosabban ölelte magához a kis csecsemőt.

A herczeg tovább beszélt:

— Furcsa módja ez a gyöngéd keresztényi érzelmek kimutatásának. Tegye le a gyermeket, azután jöjjön ide hozzám egyenesen és üdvözljön olyan szívélyesen, amint az egy feleséghez illik.

E pillanatben visszanyerte Honora lelki erejét és hangját. Pár lépést tett a férje felé és megállott az ablak mellett, mely az erkélyre nyilott a várkastélynak legmeredekebb fala és a mélységes zuhogó patak felett.

— Isten hozta, Orazio — mondá szilárd hangon. — De ha egyetlen lépéssel közeledik hozzám, esküszöm önnek és minden szenteknek, hogy beleugrom a mély zuhatagba.

Orazio gúnyosan felkaczagott.

— Mindig a régi regényes hajlamokra valló tragikus jelenet akar ez lenni, nemde, kedves kis Honorám? No lám, már látom, fel kell önt viditanunk. De én azt hiszem, ön mégis kegyetlen egy kicsit velem szemben. Még csak helyet sem foglalhatok?

Honora nem kívánta hiába feleslegesen felbőszíteni Oraziot.

— Van ott egy szék az ajtó mellett. De jobb, ha lemegy inkább a földszintre. Önnek nincs jogában ide jönni. Beleegyezett, hogy engem teljesen magamra hagy. Kérem tehát távozzék.

A sikoltástól megijedt gyermek keservesen sirt, úgy hogy Orazio alig hallhatta Honora szavait. Hanem tetszett neki és megfelelt céljainak, hogy engedékenynek mutassa magát, leült tehát a kijelölt székre és türelmesen várakozott. Honora még mindig az ablaknál állott.

— Izenetet hoztam önnek az édes anyjától — szólalt meg egyszerre Orazio. — Ugyan hagyjon

fel ezzel a szinpadias fellépéssel és engedje, hogy okosan beszéljek önnel. Tudom, hogy durva voltam és így egészen természetesnek találom, ha nem bizik bennem; de őszintén sajnálom a történeteket és ha segítségemre akarna lenni, szeretném jóvá tenni hibámat. Nem nyujthat ön módot nekem ahhoz?

Annyi szomorúságot és olyan őszinte hangot tudott kifejezni szavaiban, hogy az még sokkal tapasztaltabb lényt is félrevezetett volna, mint amilyen Honora volt. Nagy zavarba jött tehát a fiatal nő és szinte azon kezdett tünődni, vajjon indokolt és helyes-e, ha egészen visszautasítja Orazio megtérését.

— Attól függ, mit kíván ön tőlem — felelé szeliden Honora. — Én megbocsájtottam önnek, amint már mondtam; de hogyan bizhatnék benne, mikor első cselekedete is az, hogy megszegi a szavát és alattomban ront be hozzám akkor, mikor egyedül vagyok? Ez nem az a mód, melylyel bizalmat kelthet bennem megbánása iránt.

— Nagyon vágytam önt látni, kedvesem, meg a kis babát! Hiszen ő utoljára az én gyermekem is és hallottam már, hogy milyen szép.

— Oh, igen, nekem nagyon szép — mondá Honora büszkén, még mindig védve kezével a picziny fejét, — de nem szabad közelébe jönnie, mert megijesztené. Majd megnézheti később. Kérem, hagyjon el most.

— Jól van, talán majd más gondolatra jut később. Lássá, én mindent megteszek, amit csak kíván, hogy kedvében járjak, drága hitvesem.

Orazio a következő pillanatban mosolygó arczzal csakugyan elhagyta a szobát, de becsukta maga után az ajtót.

Honora leroskadt a karosszékre és megkisérlé fontolgatni, vajjon mit jelenthet mindez; borzasztó helyzete pedig lassan-lassan egészen világossá lett előtte. Sir Maxwell Lindhurst megérkezésébe helyezett egyetlen reménye minden pillanatban jobban elenyészett, amint a rövid őszi nap beesteledett. De mind kínosabban kezdte most már gyötörni az éhség, az egész rettenetes helyzetében pedig legkínosabban érinté Assuntának végleges elmaradása.

A szegény kis hercegnő mint szoptató anya is gyengülni, alélgni érezé magát, sőt valósággal szédülni kezdett súlyos kis csecsemőjével a karján és kétségbeesetten rángatta újra meg újra a csengetyüt. Assunta, kinek már vérzett a feje börtöne ajtajának folytonos döngetésétől, hallotta a csengetést, feleletül kiabált is kínjában, hja de hát ezt senki se hallotta és senki sem törődött azzal, hogy mi történt vele, vagy hová lett.

Honora egész csendesesen kitekintett a szobájából, azt gondolva, hogy majd lemegy és körülnéz, mi történhetett odalent; de ijedten húzódott vissza, mert Orazio kint ült közvetlen az ajtaja előtt és kedélyesen rámosolygott, amint Honora kitekintett.

Kicsiny asztalka állott mellette borral és inyencz ételekkel megrakva, melyek igen jól estek volna az éhező fiatal mamának, hanem Orazio széke alól kicsillogott az a fényes kis tárgy, melynek csöve egyizben már reá volt irányozva.

— Éhes ön, édesem? — kérdezé Orazio, felállani készülve. — Adja ide nekem azt a gyermeket, üljön ide mellém és egyék valamit.

Abban a pillanatban lehajolt az egyik oldal felé és rátette kezét a földön fekvő fényes tárgyra.

Honora hirtelen becsapta az ajtót és be akarta zárni, de Orazio lehúzta a kulcsot a zárból. Régi csselfogása volt az már ő neki.

A fiatal nő most kétségbeesetten leült, hogy bevárja a sötétben, míg majd segílyt küld számára a jó Isten. Tőle telhetőleg csittította siró kis gyermekét és egy kortyot ivott a szobájában maradt vizből, meghagyva a többit, hogy az még pár óráig kitarthasson szükség esetében. De óh, mikor érkezik a várva-várt segíly? Honora lázasan hallgatódzott az ajtónál, abban a reményben, hogy Orazio talán végre mégis csak elmegy onnan; de az folyton dudolt magában, poharait csörteté, meg-megcsattogtatta pisztolyát és kétszer-háromszor beszélt is vele valaki. Ekkor Honora kiáltani próbált olyan hangosan, amint csak birt.

— Assunta, Assunta jöjjön ide!

De csak nevetés és visszavonuló léptek zaja felelt neki; később pedig hallotta, hogy valami

nehéz tárgyat húznak végig a folyosón s Orazio valamit félre taszított, azután tovább folytatta a danolást, a pohárcsörtetést és dörmögést, meggyőzve Honorát jelenlétéről.

A lármát az okozta, hogy karszékét keménynek találva, elküldte Viriginiát egy másik puha karosszékért s az előbbenit dühösen félre rugta. Káromkodva itta tovább az erős, vörös bort, az által beleizgatva magát dühös örültségi rohamába.

Honora a nehéz pamlagot oda húzta az ajtaja elibe és lejött rá, de kénytelen volt felkelni róla, miután kívülről erővel befelé tolt valaki. Most már ugyan inkább csak érezhette a lökést, mert a sötétségben semmit se látott, gyertyája nem volt, amit meggyújtson. Az ablakok sötétségén pedig csak egy-egy csillag világított be.

Ijedten szökött fel helyéből és rémületében csaknem elájult, mivel érezte, hogy pamlagát már hét-nyolcz hüvelyknyire eltolták az ajtótól, melynek résén át világosság áradt a szobába, azután egy kar nyúlt be, hogy a pamlagot még tovább taszítsa. Honorát s a kis babát könnyü volt félretolni, mert az ostromló erős ember egészen meg volt vadulva a részegségtől.

Egy pillanat alatt bent is volt Orazio és előttük állott, vérrel aláfutott szemekkel, undokul vigyorogva, de azért egészen egyenes és biztos magatartással.

— Honora, kedves kis bogaram, most már minden rendén van, ugy-e? Te szeretsz engemet, tudom. Jer hát, csókolj meg és feledjük azt, ami megtörtént!

Orazio lehajolt és boros lehellete undorral tölté el Honorát. Egy pillanat alatt végig futott a szobán és a falhoz támaszkodva, ruhájával eltakarta gyermekét.

— Inkább feküdnék lent a halottak sirbolt-jában! — kiáltá iszonyattal.

— Igazán? — kérdezé gunyosan Orazio, mert ő nem volt annyira ittas, mint amilyennek látszott. — Nem lenne-e ott mégis nagyon hideg? No, de megpróbálhatod, ha úgy tetszik.

Ugyan mit akart Orazio cselekedni? Lassan ahhoz a helyhez lépdelt, ahol Honora állott. A fiatal nő elszökött előle, de ő utána futott. Egyszerre oldala mellett állott, egyik kezével az ajtóra mutatva, míg a másikkal a pisztoly fényes csövét gyermeke fejéhez tartotta.

Honora villámsebességgel fordult meg és testével védte a gyilkos fegyver ellen gyermekét. Ekkor azonban borzadva érezte, hogy a hideg cső nyakát érinti és Orazio fülébe kiáltja parancsoló hangon:

— Előre a templomba!

Vajjon akarna-e menekülni önmagáért? Oh, dehogy, hiszen láttuk már mint vélekedett a szegény elszánt nő a halálról. Hanem azért a kis teremtményért, kinek picziny keze bágyadtan még most

is a keblét tapogatta az anyai táplálék után vágyódva, s azért a kedves kicsiny fejcskéért, mely már-már elalélni kezdett fájdalomtól sajgó szivén... azért engedelmeskedett. Ki tudja, hirtelen is jöhet számára a megváltó segítség valahonnan, talán egyik ajtóban... de óh, irgalmas szent Szűz, boldogságos Mária! küldj menekülést, mielőtt a temp-lomba érnek!

Honora sejtette, anélkül, hogy tudta volna, mi vár ott reá... hogy abban az órában egyetlen élő lélek nem lehet közelben, anélkül pedig nem lehet számára menekülés.

Megpróbálta kijátszani Oraziót és balra fordult, ahelyett, hogy jobbra tartana; de akkor a pisztoly csövének fagyos csókja mindjárt valamivel mélyebben nyomult nyakához és Honora arra gondolva, hogy az ártatlan kis gyermek árván maradna zsákmányul Orazio dühének, kétségbeesve haladt tovább.

Geraldöt kinosan lepte meg, de egyszersmind örömmel is töltötte el egy távsürgöny, melyet október huszadikán délután kapott.

És azt gondolá magában, milyen szerencse, hogy egyedül lehetett, mikor a sürgönyt kézbesítették, mivel így ideje volt higgadtan megfontolni a teendőket.

Bármilyen higgadtan akarta is, lázas sorokban értesítette nagynénjét, hogy előre nem látott

fontos ügyben elszólítják valahová, ahonnan rögtön irni fog neki, de pár nap múlva vissza is tér és végül kéri, hogy ne várja őt ebédre, miután akadályozva van a megjelenésben. Hiába, a higgadtság nem adatik meg mindenkinek és nem mindenkor. Gerald azután ellátta magát pénzzel, lesietett egy bérkocsitulajdonoshoz, hol azelőtt sokszor bérelt fogatot és megkérte, adjon rendelkezésére valamiféle járművet, mely őt haladéktalanul elszállítsa a Sabina hegységben fekvő Olivetoba.

A távirat a következő furcsa szavakat tartalmazta:

»Siessen azonnal Olivetoba egyedül; de ne szóljon róla senkinek. H.«

Ugyan mit jelenthetett ez? Gerald meg nem foghatta, de annyit tudott, hogy Honora hívja őt. Honora valamennyi nő között a legtisztább, legérényesebb. Valami megbízása lehet bizonyosan számára, melyet kivüle senki más el nem végezhet. Ez jól esett neki és megkönnyítette az élet további küzdelmeinek elviselését.

Gerald odáig még soha se járt azon hegyek között, miért is bosszankodott a hosszú meredek útra, melyen meg is kellett pihentetni a lovakat, mielőtt tovább neki mehettek az emelkedésnek. Már késő volt, mikor elindulhatott, úgy hogy midőn utoljára gyufát gyújtott óráját megnézni, a mutató kettőt jelzett éjfél után. Azután a kocsi hegyes köveken gördült tovább, majd simább utra tért,

és midőn végre megállott, valaki kinyitotta a kocsiját.

Gerald leugrott és az éjszaka rendkívüli sötétsége miatt inkább érezte, mint látta, hogy egy női alak áll közvetlen mellette. Keze drága szőrmét érintett, mire a jól ismert finom ibolyaillat telíté a levegőt és vékony gyűrűs ujjak fogták le ajkait, hallgatásra intőleg. A sötétség eltakarta a lefátyolozott arcot, Gerald azonban pillanatra se kételkedett, hogy az csak Honora lehet bőrköpenyegébe burkolva. Honora, aki maga jött le elibe fogadására, hogy megmondja neki, miért hívta oda. Mit is tehetne hát egyebet, minthogy engedelmeskedjék neki vakon?

Kezét megfogva, elvezette őt a hölgyalak még mindig hallgatva egy láthatatlan épületnek alacsony bejáratához, melyen keresztül borzasztó hideg nedves folyosó vezetett s fel a lépcsőn, mindig a legnagyobb, legrémesebb sötétségben. Ott azután a nő hirtelen azt susogva: — Várjon itt! — eltűnt.

Vajjon ajtó volt-e az, mely becsapódott utána. Vagy lehetséges-e, hogy egy retesz csapódott vissza üregébe? Honora szólhatott volna hozzá legalább egy-két szót, de bizonyosan meg is köszönte volna, hogy olyan gyorsan teljesítette kérését és azonnal eljött. De hát ha nem Honora volt, ki lehetett akkor? Milyen borzasztó fojtó szag veszi körül; és ugyan mi lehet az, ami a kezéhez ért? Ah, egy durva csipke asztalterítő. Gerald ujjai tovább

kutattak tapogatózva. Egy nagyon magas, hosszú asztal állott előtte két lépcsővel, rajta két gyertya-tartó; valami oltárféle lehetett, meg egy feszület. Bizonyosan kápolnában kellett lennie tehát. Milyen különös hely a légyottra? Egyszerre hangokat, mozgást és lépteket hallott. De hol? Ah! amott valami fény villant meg, határozott lámpavilágosság, — gondolá Gerald és abban a pillanatban ámultan futott előre ama látványtól vontatva, mely szemei elé tárult.

Honora, a kedves bálványozott Honora lépdelt egyenesen feléje, megrémült, kétségbeesett komor szemekkel, melyek jobbra, majd balra tekintettek még mindig menekülést keresve. Arcza még sokkal sápadtabb volt, mint menyegzője reggelén és egy picziny nyöszörgő lényt szorongatott a karjaiban. Minden pillanatban visszatántorodott, de Orazio bal kezével a vállánál fogva taszította előre, jobbja-val pedig valami fényes tárgyat tartott a feje mögött. A másik, az ál Honora, a hercegné por-köpenyébe burkoltan, az ő ékszereit és illatszerét bitorló Virginia magasra tartott egy égő lámpát, hogy azzal az utat megvilágítsa. Hátravetette most már sűrű fátyolát. Gerald felismerte tehát benne a hűtelen komornát. Körülbelöl vagy tiz méternyire tőle egy nehéz kőlapot emeltek fel és mozdítottak el helyéből a földön, szabadon hagyva egy fekete, sötét, tátongó mélységes üreget, honnan fojtó halotti bűz csapott fel az élőkre. Szóval le se lehet

irni a látvány borzalmasságát. Gerald ijedtében olyan éles kiáltást hallatott, mely áthatította az ürt és villámsebességgel előre rohant. Honora viszontkiáltása abban a pillanatban visszhangzott Gerald fülében, midőn fejét és kezét beleütötte a vasrácsozatba, mely őt Honorától elválasztotta. Őt csupán azért vezették aljas cselfogással oda, hogy szemtanúja legyen Honora iszonyu, rettenetes kivégzésének.

Abban a pillanatban, midőn Honora kebléből kitört a kiáltás, Gerald a remény és élet pirját látta fellobbanni kedves szép arczán. Érezte, hogy meghallották segélykiáltását. De Orazio jobb keze nem változtatta irányát és a revolverrel egyenesen oda célzott, ahol a gyermek feje pihent a Honora vállán. Gerald emberfeletti erővel próbálta kiszakítani, áttörni az elválasztó vaskorlátot, kész lett volna az egész templomot szétrombolni, csak hogy hozzáférhessen és kétségbeesett küzdelmében nem hallotta Orazio vérfagyasztó szavait:

— Ha még egyet kiált, megölöm a gyermeket.

Ekkor megállott Honora, kezével félretolta a pisztoly csövét és mialatt a kisdedet mind szorosabban ölelte magához, fejét lehajtva az övére, hogy eltakarja, azután megszólalt:

— Hiszen ez az ártatlan kis angyal az ön gyermeke is, Orazio, én pedig törvényes hű hitvese voltam és vagyok. Nincs köztünk más akadály, nem választ el bennünket más bűn, mint az, hogy

ön gyűlöl engem; és nézze! én még azért is bocsánatot kérek öntől! Beismerem, hogy mindenben én vagyok a hibás; fiatal, együgyű teremés voltam . . . Bocsásson meg, ha talán felingereltem. Óh, kérem, esdve kérem, legyen könyörületes irántunk! Mit vétettünk mi ön ellen?

Gerald meghallotta hangját és abbahagyta a szabadság utáni őrült küzdelmét. Az általa olyan jól ismert dallamos kedves hangon kiejtett szavak világosan, érthetően eljutottak hozzá.

Orazio leeresztette fegyverét és így szólt:

— Mit vétettek? Óh, arról már majd megfeledkeztem; de talán mégis jobb, ha megmondom. Utoljára se valami nagyon sokat. Csupán azt, hogy kedveseül választotta azt a ketreczbe zárt vadállatot amott, (óh ne remélje, hogy kiszabadulhat onnan); az a bűne csak, hogy engem megvetett, gyűlölt és végre hűtlenül megcsalt. Ennyi az egész. Most már örökre véget vetek a szerelmeskedésüknek, de azt gondoltam, hogy talán örömet látná önt kedvese még egyszer, utoljára. Dobjon neki hát egy csókot a kezével, drága hitvesem!

Valóságos csoda, hogy Gerald még meg nem tébolyodott. Keresztül dobta a vasrácson a nehéz gyertyatartókat, a misemondó könyvet, sőt még magát a feszületet is abban a reményben, hogy azokkal agyonsujthatja Oraziot; de az ereklyék beleütődve a vaskorlátba, nem értek odáig, hanem rögtön leestek a földre.

Orazio gúnyosan felkaczagott és feleségét közelebb taszitotta a rácsozathoz; Virginia pedig ura intése folytán felemelte a lámpát oly módon, hogy a világosság Geraldnak kinszenvedéstől eltorzult arczára és annak a nehéz vaskorláttal hiába viaskodó vérző kezére esett.

Honora felismerte Geraldot és örömsikoltással szökött előre, a gyermeket feléje tartva abban a reményben, hogy idején elérheti vele a vasrácsozatot. És akkor Gerald megmentheti talán valami módon kisdedét.

De Orazio kicsavarta kezéből a gyermeket és amint Honora rávetette magát, oda dobta azt Virginiának, aki lopott köpenyébe beburkolva, eltávozott vele. Eleget látott már, az ő szereplése véget ért. Honora jajveszékelő sikoltozása áthasította a léget és megakadályozta azt, hogy Gerald őrvöngő ígéreteit meghallja a nyomorult gaz Virginia. Pedig azt kiáltotta Virginiának Gerald, hogy mindenét, összes vagyonát neki adja, ha kiereszti őt börtönéből, mely meggátolja, hogy Honora segítségére rohanjon.

Orazio durván, kétszer-háromszor is szájára ütött Honorának, hogy elhallgattassa. Ekkor a szegény nő egyszerre elcsendesült és megtörve esdekelné, könyörögni kezdett, csókolta Oraziot, fülébe susogva a szerelemnek minden ígérető szavát, csak adja vissza neki gyermekét. Mi volt előtte a hamis eskü, a pokol, az örök kárhozat és minden

akkor, ha megengedi, hogy gyermeke után futhasson? De most már késő volt minden! Orazio alig érezte a forró, bűvös ajkak érintését az övén, nem is hallotta Honora esdeklő szerelmes szavait, sőt észre se vette annak észbontó szépségét, amint odaadó kedveskedéssel próbált reá és érzékeire hatni abban az utolsó vérmes reményben, hogy talán önfeledten elereszti iszonyu szorításából kimerült testét.

Orazio vértől borított szemeiben az őrjöngés aljas szenvedélye égett. Olyan volt, mintha csak egy vérszomjas dühös tigris csókolt volna Honora.

Mialatt Gerald szívében megfagyott a vér és gondolkozásra, cselekvésre képtelenül csakis szemével kísérhette a rettenetes jelenetet, egyszerre látta, hogy Orazio hirtelen felkapja feleségét és azon hely felé vonszolja, ahol a borzasztó mély üreg tátongott a márványlap alatt, látta, hogy lehajlik és Honorát leteszi az üregre, látta, hogy szitkozódva háritja el nyakáról a szegény nő kezeit. Ekkor még egyetlen éles sikoltást hallott, melyet zuhanás követett, azután a nehéz kőlap nyikorogva lassan-lassan ereszkedett fokként lefelé, bár nem csapódott le egészen a helyére.

— — — — —

A gyilkosok eltávoztak és halálos csend uralkodott a megszenségtelenített templomban, melyet olyan sötétség burkolt be, mint amilyen csak egy ujonnan felszentelt apácza fekete fátyola lehet.

Gerald megfeszítette minden idegét, még szívének dobogását is megkísérlé elhallgattatni, hogy hallhasson valami hangot; de sehol semmi nesz, semmi nem tört keresztül a mély siri csend sűrű hálóján. Gyufát gyújtott és megpróbálta keresztül nézni a rácsozaton, ama rettenetes kőlap irányában. Ah, de a gyertyatartókat mind kidobálta Oraziora és azok messze estek le a márványföldre, úgy hogy kezével el nem érhetette; hanem azt képzelte, vagy legalább is azzal a reménnyel kecsgettette magát, mintha kivenné, hogy a kőlap kissé felemelkedve még mindig nem ereszkedett le egészen az üregre.

Egy másik gyufa, sajnos, most már az utolsó, megmutatta neki, hogy amitől félt, az őt elzáró rácsozat felért a felső mennyezetig, harántosan követte a boltívet és erős sark-vasakkal van a falhoz erősítve, úgy hogy bármennyire rázta és rángatná, se volna képes kimozdítani helyéből, a tulsó oldalon pedig három ódon, súlyos, mesterileg készült lakat zárta el börtönét. Az a kicsiny vak ajtó végre, melyen át Virginiával belépett, olyan vastag és nehéz volt, hogy meg se mozdult, akár-hogyan rázta s ütötte. Most már tudta, hogy a Porsennák magánkápolnájában van, mely pompás márványokkal és drágakövekkel volt kirakva; de hatalmas vaskorlátokkal ellátva.

Még egy dologról is meggyőződhetett azonban, mielőtt gyufája kialudt. Egy négyszögletes kőlap

volt a padozat közepén ezzel a vésett aranyozott felirással: »Nobilissima familia Porsenna« és rajta két vaskarika feküdt lelapitva a kőlapra. Vajjon nem volna-e lehetséges Honorához eljutni azon a földalatti úton?

Gerald egy pillanat alatt letérdelt, belekapaszkodott a vaskarikákba összezúzott kezével, előbb az egyik, azután a másik oldalon, azután egy zsebében talált kicsiny szivarvágóval a kőlap szélein felkarcolta óvatosan, ügyesen a gipszvakolatot, mely látszólag akadályozta a felemelést, majd újból belekapaszkodva a vaskarikákba, kétségbeesetten csavarta, húzta véres kezeivel felfelé a koromsötétségben, s mialatt homlokáról a kövekre csurgott a verejték, teljes megfeszített erejével próbálta felemelni a nehéz kőlapot.

Végre úgy tetszett neki, mintha valami akadályozná a felemelést. Ekkor levetette posztókabátját és az egyik karikába akasztva, kötél félét csavart össze belőle, azután lábát erősen megvetve a földön, félig fohászzkodó, félig kétségbeesett kiáltással összes ifjú erejét kifejtette egy hatalmas rántásban, mire a kőlap fölemelkedett, még pedig olyan erős lökésel, hogy az pár méternyire vissza taszította Geraldot a kápolna falához.

Egy pillanat alatt talpra ugrott ismét és térdre vetve magát, kezével tapogatódzva oda csúszott a sötétségben az üreg széléhez. Ekkor hosszában végig feküdt a földön, egyik karját lenyujtva tapo-

gatódzott, vajjon lehetséges-e odalent valami szilárd talajt elérni. Amint kutató karja után fejével belehajolt a mélységbe, valami kísérteties nyöszörgő hang ütötte meg fülét, a hang pillanatra elállította szive lüktetését hallgatózása közben. Vajjon nem fog-e az a hang ismétlődni? De igen, amonnan a templom belsejéből jön az a sóhajszerű hang!

Egy sóhajnak leghalkabb susogása és valami távolban való mozgás nesze jutott el Geraldhoz. Ugyanazon pillanatban biztos volt abban, hogy Honora életben van és hogy fel fogja őt találni; de hogy mindent előkészítsen megmentésére és hogy oda elhozhassa, levette az oltárról a három terítéket és azt erős csomóval odakötve felső ruhájához, a különös készítésű erős kötél végét hozzá erősítette a kérlelhetlen vasrácsozathoz, a másik végén pedig lassan leereszkedett a mélységbe.

Hála Istennek! lába pár pillanat alatt szilárd talajt érintett. Allva elérte kezével az üreg végét, mert sekély mélységű volt a »nobilissima familia« sir boltozata. De akármerre mozdult is, lába mindig beleütődött valami akadályba... Még egy gyufát fedezvén fel zsebében, azt meggyújtotta, hogy Honorát felismerje. A gyufa meggyúlt, de rögtön ki is aludt; hanem azért Gerald szeme egy koporsó hal-mazon keresztül iszonyú sötét nyílást vett észre a falban.

Ekkor azután ott a halottak között hangosan és érthetően kezdett kiáltozni:

— Honora, Honora! Már jövök! Én . . . én vagyok itt . . . Gerald!

Semmi felelet, mire újból felkiáltott.

— Honora, egyetlen kedves Honorám, feleljen, hogy tudhassam, merre van!

Erre keserves sirás hallatszott ki a koromsötét nyilásból a holtakon túlról.

Gerald örömteljes reménységgel mászott keresztül a koporsó halmazon és lehajolva végig ment az alacsony bolthajtás alatt.

Kezeivel tapogatózva a nyirkos, dohos penészes köveken, pár méternyire ment végig a helyiségen a folyton fokozódó leirhatatlan sötétségben.

Ekkor egyszerre kiegyenesedett és leeresztette karjait. Vajjon mi volt az, amit látott? Megvirradt talán?

Egyik oldalon lapos sík föld terült el laza kőhalmazokkal. Felette boltíves kövekről cseppegett nedvesség és annak a végén újból mély koromsötétség felett fehér lobogó láng pislogott egy durva fakoporsó felett.

Ott térdelt Honora és meztelen karjait felfelé nyujtva, szemeiben a kétségbeesés kifejezésével őrvjögött gyermeke után, olyan buzgó imát rebegve, mely megsemmisíthette volna még az ég ítéletét is.

Gerald egy sikoltással mellette termett és felsemelt őt ajkához, szívéhez.

— Kedves egyetlenem, ő nem gyilkolhatta meg önt — zokogta megtörtén.

— A szegény jó halottak nem öltek meg engem — rebegte halkán Honora. — Nem, a szegény halottak jobbak az élőknél!

Azután egyszerre olyan hangon, mely élesen visszhangzott a nyirkos helyiségben, felsikoltott:

— Az élők! az élők! Ugyan hová vihették a gyermekemet?

OSZK

XIX.

Viharos reggelre virradtak a Sabina hegység között és hideg szél üvöltött végig az Olivetoba felvezető meredek erdei úton. Szegényesen öltözött ember nagy piros kendőbe kötött csomaggal kezében tipegett egy csuklyás barát oldala mellett a sárral és hulló levelekkel ellepett csúszós uton. A meggörnyedt, sárga bőrű, beesett szemű ember »Aggiusta Sepolcri«, a templombeli kriptáknak hivatalos gondozója volt, s a hűvös időben korán reggel azért iparkodott a templomhoz eljutni, hogy elhantolja az odatemetett szegény halottakat és mindent rendbe hozzon a télre. A barát Padre Damiano volt, aki pár heti pihenésre és üdülés végett sietett a szikla tetején épült fehérfalas kolostorba. Rövid pár szót váltottak együtt útközben, mint már a hosszú utat tevő egyének szokták.

— Régóta nem voltál már Olivetoban? — kérdezé Padre Damiano társától.

— Nem, mert az idén igen egészséges volt az időjárás és hat hónappal ezelőtt jártam csak itt.

Azóta senki se halt meg egy-két kis gyermek kivételével, meg úgy hallom a siket-néma, azt pedig fakoporsóba helyezték, mintha csak valami előkelő gentleman lett volna! Milyen furcsa túlzás!

— No ez megkönnyíti legalább a dolgodat, fiam — jegyzé meg Padre Damiano.

— Hogy kárpótoljon az előbbi fáradságért, Padre mio! Régebben ugyancsak nehéz feladatomban volt. Három napot töltöttem akkor Olivetóban a feleségemmel, akit segítségemül hoztam magammal és igazán még ebédelni se értünk rá. A templomba hozták utánunk az ételünket. Ragályos láz pusztított, vagy magam se tudom már mi.

— Milyen korán megérkeztünk — mondá Padre Damiano most egyszerre. Éppen a bejáratához érkeztek a templomnak, melynek ajtaját a sirásos megpróbálta felnyitni. Arcza egészen kiderült, tapasztalván, hogy az ajtó enged a nyitásnak.

— Engem vártak — szólt a szegény sirásos. — Előre küldtem a fiút megmondani, hogy előre emeljék fel a kőlapot az éjjel. Az mindig igen nagy munka szokott lenni és elvesztegetteti velem az időmet.

Csendes eső permetezett és a barát szandáljai nedves nyomot hagytak a kövezeten, amint tiszteletteljesen végiglépdelt a templom hajóján. A hajnal pirosas fénye beszivárgott fejük felett a magas, nagy, de poros ablakokon. A barát lába megbotlott valami ércztárgyban, mely messze elgördült előre;

Pater Damiano lehajlott és felvett egy káros gyertyatartót, majd ismét egy másikat; akkor megállott és körülnézett. Nemcsak egy szentelt tárgy feküdt szanaszét a köveken.

A sirboltot gondozó ember meghajtá térdét a barát mögött és keresztet vetett.

— Bizonyosan itt garázdálkodtak megint — mondá idegesen — és ennek én vagyok az oka, minek rendeltem, hogy a követ megérkezésem előtt felemeljék.

— Mit akar ezzel mondani? — kérdezte susogva a barát.

— A szegény kicsiny halottak néha nem akarnak ám csendesen feküdni sirjukban, Padre mio!

— Miféle bolond beszéd ez! — szólt a barát. — Bizonyosan rablók törtek be ide; Isten bocsásson meg nekik!

Lépteik és suttogásuk új reményt és új félelmet keltettek azokban a szegény boldogtalan élőkben, kik lábaik alatt a holtak között önkénytelenül időztek. De nem a holtak miatt kiáltott fel Honora abban a pillanatban, hanem a gyermeke utáni kétségbeesésében, éppen akkor, midőn a templomajtó kinyílott. Gerald suttogó hangon kérte, hogy csillapuljon és hallgasson; mert hátha Orazio tért vissza.

Orazio bőszerűségében nem zárta le a követ egészen, két végén tehát szürkés világosság kezdett beszivárogni a sir sötétségébe. Az oltáron lobogó

láng kialudt, midőn a hajnali légáramlat betódult a templomba Damiano atya beléptekor. Kívánatos is volt már, mert a bűzös levegő leirhatatlanul fojtó kezdett lenni.

A kripta gondozója megcsóválta fejét és közelébb húzta magával a barátot a kőlaphoz. Sokat tudott ő már a halottak szokásaiból, sehogy se szerette tehát a dolgok állását.

— Kérem, Padre mio, segítsen felemelni ezt a kőlapot. Lássa, nincs ez se lezárva, se kinyitva.

Lehajoltak, azután erősen megfogták a kőlap négy sarkát és hatalmas erőfeszítéssel magasra felemelték az üregtől, mely most már koromsötéten, rémesen tátongott lábaik előtt.

A kripta gondozója egy pillantást vetett az üregbe, de a következő perczen rémülten futott el onnan és eszeveszetten rohant fölfelé a magas oltár lépcsőin, hol csaknem eszméletlenül roskadt össze. A barát szilárdul állva maradt helyén, keresztet vetett magára, azután lehajolt, hogy lássa, mi ijesztette meg annyira azt az embert.

A férfi és nő ott állottak, halálsápadtan a halottak melletti virrasztástól, Gerald sárosan, vérezve s egyik karjával Honorát tartva, míg a másikat felemelve tartotta, hogy ha kell, a szeretett lény élete megmentéseért felfogja az utolsó csapást, ha esetleg az a két élő lény meg akarná őket támadni.

Padre Damiano első gondolata az volt, hogy

talán az igazságszolgáltatás elől menekülő bűnösök lehetnek; de azért letérdelt a sirbolt szélére és a hosszú olvasójáról lefüggő feszülettel lenyujtá kezét e szavakkal:

— Béke legyen veled, fiam. Jöjj fel. Én nem bántalak.

Erőteljes kezének és derékövzsinórjának segítségével Honorát húzták fel először, aki halott-halaványan, némán, lesujtott arczczal és mélyen beesett szemekkel állott a sir szélén és semmit se látott, vagy nem akart látni addig, míg meg nem pihenhetnek szemei elrablott kincsén. Esését enyhítette ruhája, mely beleakadt a kiálló rovátkos kövekbe és összetépődött azokon, de azt se tudta, megsebesült-e, vagy csak megütötte magát. A következő pillanatban Honora mellett állott Gerald is, a barát pedig mindakettőt karon fogta, mert a kripta mérges levegőjének hatása folytán csakúgy támolyogtak, azután elküldte a kripta-gondozót, hogy hozzon vizet vagy bort... vagy akármit, amit a sekrestyében talál számukra.

Mielőtt még a kriptatakarító ember visszatérhetett, Honora, ki mély lélegzettel szivta magába a nyitott ajtón betóduló áldott tiszta, nedves hegyi levegőt, nyilsebességgel iramodott neki azon folyosó lépcsőjének, mely a várkastélyba vezetett. Az első kanyarulatnál egy nő riadt vissza előle a rémület sikoltásával.

Virginia volt.

Honora átfogta két picziny kezével Virginia torkát és csupán két szót birt kiejteni, míg szemei villogva, égető parázsként hatoltak be a nyomorult teremtés gonosz lelkébe.

— Hová tetted?! — kiáltá parancsoló hangon.

— A toronyba... odafent! — hörögte a leány; midőn pedig Honora elrohant mellette halottszagu ruhájában, Virginia a falhoz tántorodott és szemeit kezeivel eltakarva, jajveszékelve, rémülettel mondogatta, hogy soha se tudta, hogy a halottak visszatérnek sirjaikból... nem... nem, soha se hitte volna azt mostanáig!

Honora tovább és mind feljebb, feljebb futott szárnyakká változott gyenge lábaival, minden lépésnél sirva kiáltozva:

— Jövök, jövök már kedves angyalom! A mama jön! Ne sirj!

Hangosan csengő szava mintha megnyugtatná a piczi kis babát, még mielőtt hozzá érkezik. De hát soha se érnek már véget azok a lépcsők? Soha se veszi el szemei elől azokat a kétségbeejtő hasadékokat, melyek mind azt mutatták neki, milyen rémséges magasból esnék le az ő drága kincse, ha oda fent megtalálna mozdulni?

Arczán a verejték cseppjeivel térdre borult végre egy kőpad előtt és csodát mivelő anyai szívéhez ölelte a hidegtől megdermedt, kiéhezett szegény ártatlan kis csecsemőjét. Tehetetlenül, lankadtan függtek alá a picziny kezek, égő piros volt a

picziny száj, de a szemek felismerték az édes anyát és a kis fejecske bágyadtan simult az édes áldott kebelhez.

Mikor azok, akik Honorát szerették és követték, emberi lábakon lépdelve és nem anyai szárnyaktól röpitve utól érhatték a szegény anyát, megbotlottak valami kis tárgyban, mely hangosan a kövekhez ütődött. Kicsiny arany nyil volt az, melylyel övét szokta összetüzni Honora.

Padre Damiano ért először hozzá, de meglátva őt, megfordult és megállapodásra intette Geraldot.

A kicsike ajkai pirosak voltak az emlőtől és piros volt az a nedvesség is, mely rácsepegett a hófehér párnára, melyen a kis baba feje pihent. A lázas szeretet túláradt, annak árja mindent elsodort és Honora hősiek anyai szívének vérével nedvesítette meg kis gyermekének láztól égő ajkait.

— — — — —

— Hová tetted azt a gyereket? — kérdezé Orazio, midőn Virginia belépett hozzá a szobába. A herczeg Honora széles ágyán feküdt és az ablakfüggönyt letépvé, azzal takarta be magát.

— A torony tetejébe vittem — felelé Virginia. — Ott ugyan senki rá nem talál. Meg nem foghatom, miért nem engedte meg neki, hogy magával vigye.

— Ugyanabból az okból, ami téged is megakadályoz abban, hogy az ő helyébe herczegnévé

tegyelek — felelé Orazio — vagyis azért, mivel ő annyira óhajtotta azt.

Virginia az utóbbi napokban folyton nagyra-vágyó álmokban ringatta magát. De ura most már nem biztatta álmodozásainak megvalósításával.

— De hát az az ember? — zaklatta tovább Virginia büntársát. — Az mindent látott. Félek, hogy azt is el kell távolítania előbb-utóbb az utból.

— Oh, dehogyan félsz te attól!

Orazio most már megint meg volt elégedve s úgy látszott használt neki az izgatottság.

— Jer és ülj ide mellém, — mondá Virginiának — azután tölts nekem egy kis bort, majd elintézzük az ő ügyét később, meg az Assuntáét is; azután pedig elmegyünk innen és soha senki se fogja megtudni, ki követte el mindezt. Oh, igen, de neked is innod kell ám egy kis bort, szép kis Virginiám; többet érsz te húsz herczegnénél... húsz élve eltemetett herczegnénél! Jaj mennyire örülök... véghetetlenül örülök, hogy meghalt!

Ekkor egyszerre felismerte Virginián a köpenyt és hirtelen kitörő dühös indulattal rántotta le róla.

— Hogy mered te a herczegné holmiját viselni, te hitvány, tolvaj cselédleány? Vesd le magadról azonnal!

Orazio felváltva majd szidta, majd dédelgette legujabb kedvesét, míg végre jó idő elmúltával ittas mély álomba merült. Virginia pedig kilopózott a szobából, abban a gondolatban, hogy megvásárol-

hatja Gerald hallgatását őt illetőleg azáltal, ha szabadon ereszti és gondoskodni is akart minden eshetőségre egy kocsiról, mely őt és a herceget elszállithassa. Elég eszes volt ahhoz, hogy belássa, milyen veszedelmes helyzetbe sodorta a herceg mindkettőjüket. A gyermek meghalhat felőle, ha Orazionak úgy tetszik. Virginia azonban minden áron Porsenna hercegné kivánt lenni, bármit beszéljen is a herceg... Hanem hát ki vágyódnék mostoha gyermek után?

— — — — —

Kevéssel azután Assuntát kiszabadította egy elbámuló falubeli parasztasszony, ki azzal volt megbizva, hogy a hercegi család elutazása után kitisztogassa a konyhát, meg a cselédszobákat.

Az erőteljes egészséges komorna kibirta a hosszas koplalást és szűk börtönének kellemetlenségeit, de azért a parasztasszony ijedten szökött meg előle, mert Assunta mindenféle szitkokkal elhalmozta, ami csak eszébe juthatott, fenyegette, sőt még átkozta is azért a mulasztásért, hogy már órákkal előbb nem sietett a takarításhoz látni.

Azután rohanva felszaladt a hosszú lépcsőn, egyenesen a hercegné lakosztályába, megnézni, milyen módot lelhetne még urnője és a kis gyermek megmentésére. Assunta egyenesen a Sir Maxwell Lindhurst karjaiba rohant, aki erélyes komoly magyarázatokba ereszkedve állott Gerald mellett Honora hálósobájának a küszöbén.

Orazio bortól kiveresedve s hatalmasan hortyogva feküdt a megszentelt ágyon. A két férfi undorodva fordított hátat az utálatos látványnak.

— Mellékes dolog az most, hogyan jutottam ide! — sietett mondani izgatottan Gerald. — Mindenesetre kelepczébe csaltak; de még annak is örülök most, mert nélkülem meg nem menekült volna soha, szegény Honora. Szegény kis angyal... bocsásson meg elérékenyülésemért, Sir, de pokoli éjszaka volt ez s én egészen meg vagyok rendülve.

Azért a néhány köncseppért mentegődött Gerald, mely arczán végig pergett. A falhoz támaszkodott, hogy magához térhessen és csak azután tudott megint szóhoz jutni.

— De hát hogy történhetett az meg, hogy egészen egyedül maradt a házban? Egyetlen cseléd sincs itt sehol! — kérdezé végre Gerald.

— Azt csak a jó Isten tudja, — felelé a tábornok. — A cselédek azt állítják, hogy én táviratoztam... Én!... hogy valamennyien jöjjenek be a városba! Késő este jött fel egyikük a villába megkérdezni, megérkeztem-e én a herczegnével! Egészen megijedtek, hogy én semmit se tudok az egészről és ez szeget ütött mindjárt a fejembe. Természetesen haladéktalanul ide siettem, nem is igen adtam magyarázatot a feleségemnek, hanem összehajoltam és utnak indultam. Talán agyon is

hajtottam a lovakat. De még így is olyan hosszúnak találtam az utat, mintha soha se akarna már véget érni. De ezt magammal hoztam.

Az ezredes egy meglehetősen jól használható revolvert mutatott elő.

— Mindenekelőtt le kell Honorát hoznunk a toronyból — mondá Gerald. — De nini, itt van a komorna — kiáltott fel, amint Assunta megjelent. — Maga nyomorult vén teremtés! hogyan merészelte ilyen hűtlenül magára hagyni urnőjét?

Assunta lázasan gesztikulált, kiakarta volna magát magyarázni, de képtelen volt arra.

— Hol van a herczegné jelenleg? Azonnal hozzá kell mennem — szólt Sir Maxwell Lindhurst. — Szegény kis leányom! Elgondolni is borzasztó, hogy mindnyájan itt hagytuk őt!

— Odafent ül a toronyban — felelé Gerald; — nem engedi, hogy valaki hozzányuljon kis gyermekéhez, de le se akar jönni a toronyból, mert fél attól a nyomorult bitangtól, — szólt Orazia mutatva. — A barát mellette van és vigasztalja; azt mondja, már előbb is ismerte őt. Vittem neki fel egy kis bort, meg ételt, amit itt találtam. Ez a sátán már tegnap reggel óta éhezette szegényt.

A tábornok ritkán szokott káromkodni és soha meg nem átkozott senkit, de most e szavakkal fordult az ágyon fetregő emberi tömeghez:

— A pokol tüze égessen ezért örök időnkig, Porsenna Orazio! Ha felébredsz lelőlek, mint a

veszett kutyát. De most jöjjön ide, Gerald; beszélnem kell önnel, mielőtt Honorához mennék.

Azzal mindketten kimentek újból a folyosóra s a vén katona számos utasítást adott halk hangon a fiatal embernek. Végül pedig így szólott hozzá:

— Nagyon sajnálom, hogy megint sürgősen el kell önt innen küldenem, édes fiam, de nem segíthetek rajta. Azt hiszem van itt egy koci és egy pár igen jó ló az istállóban, fogasson be és használja azt a fogatot. Alkalmasint azért tartották itt, hogy aztán megszökhessenek rajta.

— Lehetséges lesz-e még ma vissza is jönnöm idejében, hogy mindent elvégezhesünk? — kérdezé Lowther.

— Igen, ha elég szerencsés lesz megtalálni az illetőket. A fegyverek az én szobámban vannak a villában. Rá kell Orazia-ra bízni a választást véleményem szerint. Hat óráig még világos van. Ha két órát kell is időznie a városban, négyre visszajöhet ide. Keresse fel Gertrud ápolónőt is és küldje ide, hogy Honorát hazaszállítsa.

A hercegnét régi kedves gyóntatójának szeretetteljes gyöngéd szavai és Assuntának az a biztosítása, hogy a tábornok odalent várakozik reá, végre rábirták, hogy léjőjön a ragadozó madarak fészkéből és engedte magát általuk elvezettetni abba a szobába, melyet anyja szokott elfoglalni. Még mindig magához szorítva tartotta gyermekét és senkire, még Assuntára se merte volna rábízni.

Tekintete komor és bánatos volt, s a komorna ijedten vette észre, hogy a kis gyermek sokszor görcsösen vonaglik anyja karjaiban.

— Tegye le a kis babát, amore mio... fektesse le ide az ő kicsiny ágyába. Hiszen egészen agyon-szorítja szegénykét. Már alig bír lélegzeni.

Honora most azonnal letette a gyermeket a kicsiny puszta matrácra és melléje térdelve a saját karjaiból egész kis védbástyát formált körülte.

Páter Damiano is követte őket és megállott a kicsiny ágy lábánál.

Ő már előre látta, mi fog bekövetkezni, mert hiszen a halál minden elképzelhető jelenségben ismeretes volt előtte.

A gyermek elszólítása elhangzott a mennyből és a kis baba lelke már felfelé repült a hívásra.

Egész szeliden megérinté a pap Honora vállát és egy képre mutatott a falon. A boldogságos szüz Mária képe volt az a kis Jézussal ölében, amint vigasztalóan tekintett le arra a másik szenvedő anyára, aki lábai elé fektette le haldokló gyermekét.

— Nem, nem, nem! — kiáltott fel Honora hátra vetve fejét, amint térdepelt. — Neki nem szabad meghalni! Nincs előttem most se halál, se élet, se Isten, se menyország... nincs nekem senkim, mint az én egyetlen drága angyalom és neki nem szabad meghalni!

Padre Damiano elfordult és kinézett a kopár hegyekre, mialatt ajkai buzgó imát rebegtek az

előtte térdelő szerencsétlen önnönmagával meghasonlott fiatal anya lelki egyensúlyáért.

Azután oda lépett Assuntához és valami rendeletet adott neki. Minden tőlük telhetőt el kelle követniök a kialvó élet felett kesergő anya megmentésére.

Az egész délelőtt örködtek Honora felett és vele együtt ápolták a haldokló gyermeket. Orvost hoztak egy másik hegyvidéki kis városból, de az nem tudott segíteni, miért is Honora elküldte őt. Égő karjaiban tartotta folyton a picziny csecsemőt és úgy érzé, mintha minden újabb görcsös vonaglás cseppenként ontaná ki a saját szívének vérét, mert a kedves szenvedő gyermeknek minden esdeklő pillantása megértette vele égető anyai fájdalomában a rettenetes valót, elébe tárva a véget nem érő kinszenvedéseket, majd ha elhagyja őt a bálványozott kis lény.

Pedig abban a pillanatban, midőn a déli harangszó megszólalt, elszállott örökre a szeretett gyermek lelke.

Midőn Gerald elment, a tábornok két kezét hátra téve fel s alá járkált a folyosón, s ahányszor elhaladt a hálószobának nyitva levő ajtaja előtt, mindig bepillantott Oraziora. Mély csend uralkodott odabent és az ittas, félig felöltözött ember legkisebb jelt se mutatott a felébredésre.

Sir Maxwell fel s alá járva, mint az őrt álló

katona, folyton csak az ajtó előtt maradva, komoly, szomoru és szigoru kötelességet teljesített.

A tábornok számos évet látszott öregedni azon egyetlen rémes éjszakán, arcza szokatlanul komor és szigoru kifejezést öltött, szemei pedig a harag fagyos villámaival sujtották a végre lefegyverzett gonosztevő bűnöst, ahányszor csak rápillantott. Olykor-olykor kihúzta óráját, végre pedig elküldött az istállóban maradt egyetlen lovászért és megparancsolta, hogy maradjon az ajtó közelében, készen az első hívásra előjönni. Ő maga helyet foglalt olyan helyen, hogy Oraziónak első tekintete reá essék, mihelyt a szemét kinyitja. Pár perczre mozogni is kezdett már.

A tábornok letette térdére a revolvért és várakozott. Ekkor Orazio egyszerre megfordult fekhelyén és lassan, álmosan kinyitotta szemét. Egészen elhomályosítá látását az álom, meg a szesz italok utóhatása. Félig lehunyt szempillái alól rápillantott a kellemetlen látványra, de azután megint lehuntya szemeit és dörögve újból megfordult fekhelyén. Azt képzelte, hogy valami borzasztó rosszat álmodott.

Hanem később mégis áthatolt eltompult érzékein a veszélynek bizonyos ösztönszerű sejtelme. Hirtelen összerezsent, felriadt és odatekintett a higgadt szemlélőre, azután kiugrott az ágyból a túloldalon és egy párnát felkapva, azt maga elé tartotta.

— Menjen! Menjen innen! Én nem követtem el semmit! — kiáltozá rekedt hangon.

A tábornok nem válaszolt és meg se mozdult. Orazio nemsokára leereszté a vánkost és átnézett felette. Szemei kipuhatolni iparkodtak, mit jelenthet a szigorú magatartás, meg a reá szegzett fegyver. Agyon fogják-e löni álló helyében, vagy pedig csak őrizet alatt van? Agyveleje sehogy se akart működni. Mi is történt az elmúlt éjjel? És ugyan miért függeszti reá tekintetét olyan fenyegetően az a rettenetes ember?

A tábornok kék szemeinek szűrő tekintete kardhegyekként volt reá szegezve, mintha megkövetelné, hogy Orazio visszaemlékezzék. Orazionak végre iszonyu rémületére most már minden eszébe jutott. A felesége, akit élve eltemetett és meghalt természetesen; gyermeke, akit kidobatt valahová az esőbe, hidegbe, s már szintén halott. Azok miatt jött el most hozzá bosszút állani bizonyosan az oltalmazójuk! De az öntudattal egyszerre felébredt Orazióban az alattomoság is a szökési kísérletre. Nevetve dobta le a párnát és megszólalt:

— Valóban nem ismertem meg Önt, Tábornok! A bor a fejembe szállott a múlt éjjel és utána borzasztó rossz álmom volt. Azt hittem, lássa, hogy többen vannak itt és meg akarnak támadni.

A tábornok még mindig nem beszélt.

Orazio rápillantott a saját rendetlen öltözé-

kére és kezdte a bútorokat kerülgetni az ajtó iránya felé.

— Bocsásson meg — hebegte — hogy ilyen öltözékben kell önt fogadnom. At is megyek mindjárt a másik szobába, hogy felöltözzem.

— Nem, — szólalt meg Sir Maxwell Lindhurst megfordulva, mihelyt a herczeg megmozdult és még élesebben reá szegzé azokat a szigorú, fenyegető szemeket. — Üljön le!

Orazio engedelmeskedett. Most már nagyon elsápadt. A szeszes ital okozta égő veresség eltűnt egyszerre, csakis a szemek és az orrlyukak alatt hagyván hátra kékesveres foltokat.

A tábornok bekiáltotta a kint várakozó lovasz fiút.

— Kérj egy kis kávé a herczeg számára és hordd fel ide. Kérd meg azonban előbb a barátot, maradjon közelben, amig te lemégy.

— Vajjon fogolynak vagy örülnék tartanak-e engem? — kérdezé Orazio elfojtott haragtól reszkető hangon. — Nem sziveskednék-e véletlenül arra emlékezni, hogy ez itt az én házam?

— Átkozott egy ház! — felelé börtönőre röviden.

Most léptek hallatszottak a folyosón, mire Padre Damiano szép halvány arcza és barna csuhája megjelent az ajtóban.

— Tábornok úr hivatott? — kérdezé higgadt hangon.

— Igen, kérettem — szólt a tábornok; — ezt a gonosztevőt itt kell őrizni. Nem lenne-e szives egy kis ideig a folyosón maradni?

Padre Damiano egyikről a másikra tekintett. Ő sokat forgott a nagy világban s így azt gondolta, hogy megértette a helyzetet.

— Szabad-e egy szót intéznem a herceghez? — kérdezé.

A tábornok meghajolt.

— Négyszemközt? — kérdezé.

— Ha megengedi — felelé a barát.

A tábornok kiment és ideges léptekkel mérte végig a folyosót.

Ekkor Padre Damiano odalépett egészen Orazio közelébe és kedvesen csengő szelid hangján így szólott hozzá:

— Fiam, a gyermeke éppen most haldoklik. Hogy a felesége él, valóságos csoda műve. Imádkozzék az Istenhez irgalomért, hogy teljesen el ne kárhozzék, mielőtt az Úr ítélő széke elé kerül. Kérjen tőlük bocsánatot. A gyermek halála előtt még talán megbocsájthat önnek a hercegné. Mert az után... akkor már nehezebb lesz az.

— Én nem vétettem semmit, semmit, semmit! — kiáltott fel a herceg indulatos kifakadással. — Ő volt... Virginia... aki a boromba mámorító altatót öntött... ő akarta őket meggyilkolni és nem én. Én semmiről se tudtam. Az egész éjszaka itt aludtam mély álomba merülve.

— Esdve kérem, gondolkozzék töredelmesen és szálljon magába — könyörgött Padre Damiano. — A hercegné még kegyelmet könyöröghetne talán számára azoknál, akik nemsokára el fogják önt ítélni. Én magam fogom megkérni, hogy legyen könyörületes, ha töredelmesen megvallja és megbánja bűnét. Vannak nők, akik képesek megbocsájtani, úgy mint ahogyan Krisztus urunk megbocsájt. Jöjjön, kérlelje meg őt, térdeljen le kis gyermeke lábához, hogy ne vádolja be önt Isten színe előtt, se a szenteknek ma éjjel; mert szegény ártatlan kis gyermeke biztosan meg fog ma halni, Porsenna herceg, és ön, a tulajdon édes apja gyilkolta meg.

— Nem, nem, nem! — kiáltozott fel tiltakozva Orazio. — Én nem követtem el semmit. Mindennek Virginia, az a nyomorult leány az oka. Menjen, mondja meg a hercegnének, hogy én ártatlan vagyok. Neki nincs semmi bizonyítéka, egyetlen tanuja se lehet ellenem, hogy vádolhasson.

— Most már elég. Legyen vége a hazugságnak! Többet nem akarok hallani! — mondá a barát s azzal megfordulva ott hagyta a megátalkodott bűnöst, akit — véleménye szerint nemsokára letartóztatnak és Rómába szállítanak majd a börtönbe.

E szerint a hercegnő tehát nem halt meg, sőt még a gyermek is él. Annál többet nem akartak Orazioval közölni. A tábornok visszatért örállomá-

sára még komorabb, még elszántabb arczczal, mint amilyen előbb volt; Páter Damiano pedig fel s alá járkált kint a folyosón, mindannyiszor megcsörtetve egy kicsit olvasóját, ahányszor az ajtó mellett elhaladt. A zuhogó eső nagy cseppjei verdesték az ablak üvegeit, sőt kezdett már be is szivárogni az ablaknyílásokon, egész kis tócsát képezve a szoba padlóján.

A szolga is visszatért a faluból kávéval meg egy darab kenyérrel. Keze annyira remegett, midőn a tálczát hozta, hogy a csészék összecsörömpöltek.

A tábornok letétette vele a reggelit Orazio elé, azután visszaküldte őt őrállomására ki a folyosóra.

— Igya meg a kávé — parancsolá Sir Maxwell.

Orazio ügyet se vetett rá; úgy tett, mintha az ujján viselt macskaszemes gyűrűvel játszanék.

— Hallotta? — kérdezé az öreg katona és feléje tolta a tálczát. Orazio erre hirtelen felugrott helyéből s az egészet felkapva a tábornok felé dobta. Az edény azonban irányt tévesztve csörömpölve zuhant a szőnyegre s a kávé is végigfolyt rajta.

Utólag megbánta Orazio, hogy olyan ügyetlenséget követett el, mert szigorú börtönőre egy pillanat alatt mellette termett és kezében a revolverrel kényszerítette lehajolni és felemelni a kiömlött kávéáztatta kenyeret, sőt még azt is követelte tőle, hogy megegye, s Orazio olyan nagyokat nyeldesett, hogy majd megfulladt tőle.

De hát mit tehetett egyebet? Az erős szorítás karjain s az a füle tövéhez érő hideg cső megtörték utolsó ellenszegülését is.

Honoráért lassan-lassan bosszut állottak tehát.

— Jobban szeretem így — mondá a tábornok, mikor Orazio elvégezte a kényszerített evést. — Kiéhezett emberekkel nem párbajozunk.

Eszerint hát párbajra akarták őt kényszeríteni. Erre célzott talán az a csuklyás barát. De mikor? Vajjon lesz-e addig alkalma kisiklani üldözői kezei közül, lesz-e módja megtámadni ellenségeit és megszökni, biztonságba helyezni magát? És ugyan miért volt ő ma, éppen ma annyira kimerült, annyira megtörve, hogy még a félelem se tudott erőt adni izmainak?

A nap előre haladt és Honora mostoha atyja az egész idő alatt az eső miatt még zordonabbnak feltűnő hosszú órák alatt lankadatlan kitartással és néma csendben őrizte foglyát. Még egyszer rendelt azután ennivalót és ismételten kényszeríté Oraziot, hogy egyék. Ő maga nem érzett se éhséget, se fáradtságot. Majd eszik, sőt tiz perczre meg is pihen akkor, mikor Gerald megérkezik a többiekkel. Ez minden, amire szüksége van, mielőtt igazságot szolgáltatna.

Hideg szélroham üvöltött keresztül a folyosókon, megrázva az üres szobák ajtait és valósággal füttyült, tombolt a vihar a lépcsők kanyarulatain.

A földből dermedtő hideg, nedves, dohos szag

áradt szét. Olykor-olykor kihallatszott jajveszékelése az öreg Assuntának, aki egy bezárt ajtó előtt térdelt, melyen túl bent a szobában Honora némán és egyedül örködött halott gyermeke felett. A végzet örökre megsemmisítette most már a Porsennák bölcsőjét.

Pontban három órakor megérkezett Gerald. Vald'oro Alfonso és Carlo Spina jöttek vele megdöbentő komoly arczokkal. Óvatosan emeltek ki a kocsiból egy hosszú, meg egy négyszegletes tokot és pillanatra megállapodtak tanácskozni a csarnokban.

— Elég időnk van — szólalt meg Gerald, ki szinte megöregedettnek és iszonyuan fáradtnak látszott. — Még legalább két óráig nem száll le a nap. Enni kellene valamit. Ma még nem is villásreggeliztünk.

— Itt nem . . . nem ebben a házban! — tiltakozott élénken Vald'oro.

— Ugy érted persze, hogy nem eszünk az »Ö« kenyéréből — szólalt meg Gerald. — De majd beküldök a falubeli fogadóba és onnan hozatok ki valamit.

Azzal kiment és beszélt a kocsissal, ki azonnal el is hajtott a nyomoruságos fogadó felé a falu túlsó végére. Gerald azután visszatért társaihoz.

— Nem volna-e kellemetlen, ha itt várakoznátok pár pillanatig? El kellene mennem bejelenteni Sir Maxwell Lindhurstnak, hogy már itt vagytok.

Gerald el is tünt a hosszú lépcsőn. De az elsőemeleti folyosó kanyarulatánál megbotlott a földön térdelő és fejét a földre lehajtó siró Assuntában.

— Meghalt talán? — kérdezé Gerald megdöbbenve és kezét az ajtó kilincsére téve.

— A gyermek halt meg és ő odabent sir bezárkózva, egyedül — zokogott a vén cseléd.

Gerald megcsókolta a tölgyfaajtót.

— Meg fogunk boszulni, egyetlen kedvesem — susogta s azzal tovább ment.

— Kérem, siessen le és beszéljen velük — mondá azután a tábornoknak — és egyék is valamit. Az ennivalót a faluból hozattam fel. Én majd elfoglalom itt azalatt az ön helyét . . . de nem fogom őt megölni. Megbízhat bennem.

A tábornok mereven felállott és helyette a Gerald szemei riasztották fel az alacsony székben ülő Oraziot.

A herczeg arcza még ónszinübbé vált, midőn halálos ellenségét megpillantá maga előtt és annak tudatára jutott, hogy most már az ő felügyeletére lesz bizva. Gerald alig volt képes reá nézni az összes ereit lázas forrongásba hozó indulattól. De hát szavát adta a tábornoknak. Nem volt szabad Oraziot megölnie.

Kinosan lihegett az önmegtartóztatás kinjától. Nehéz lélegzésén kívül más nesz nem is háborítá most már a halotti csendet, mert az eső is megállott és kívül-belül szürkés világitás borított el mindent.

Egyszerre felpattant Orazio és zokogástól elfojtott hangon megszólalt:

— Lowther, meg akarnak azok ölni engemet?

Gerald röviden válaszolt.

— Párbajt kell vívnia.

— Onnel? — kérdezé a herceg.

— Nem. Sir Maxwell Lindhurstal.

Gerald iszonyattal párosult megvetéssel fordította el a tekintetét a gyülölt arczról és a helyett annak karjára függeszté szemeit, hogy figyelhessen mozdulataira.

Vajjon mikor jönnek már a többiek őt feloldozni kinos feladata alól? Alig várta, hogy felváltsák.

— Lowther, édes barátom — susogta most egyre Orazio oly halkán, hogy maga is alig hallotta a saját hangját — ön szereti az én feleségemet. Ő tagadhatlanul szép... óh, nagyon szép! Szívesen adok neki egy millió frankot s az összes családi ékszert ráadásul... és ön birhatja őt mindenestül örökre, ha... a fejét félre fordítja egy perczre és megengedi, hogy megszökjem, hogy elmeneküljek a folyosón át! Már jönnek felfelé.

Gerald zsebébe csusztatta a revolvert és odarohanva, ahol a másik állott, talán arczul ütötte volna, de kezeit megragadta valaki és a tábornok állott mellette, mögötte pedig Carlo és Alfonso.

— Semmi ilyen tettelegességet nem szabad elkövetni — mondá. — Ez az én ügyem és nem az

öné, Lowther. Mi most már átengedjük a herceget ezeknek a gentlemaneknek. Jöjjön velem.

Tíz percz mulva kijött Spina és kiszólitá Geraldot abból a szobából, ahol várakoztak.

— Az én felem pisztolyt választott — jelenté feszesen s azzal meghajolt.

— Nagyon jól van — felelé Gerald és visszament a tábornokhoz.

Kevéssel azután ismét kijött Carlo.

— Kérek egy pohár brandyt a felem számára — mondá bizalmasabban. — Vajjon lehet-e itt szerezni?

Sir Maxwell Lindhurst előmutatott egy kicsiny palaczkot. — Ne adjanak neki túlságosan sokat belőle — szólt kedélyesen. — Reszketni találta tőle a keze.

Carlo egy kicsiny poharat tele öntött a palaczkból, azután az üveget visszanyujtva, újból meghajolt. Mély hatással volt reá a párbaj komolysága és szigorúan szem előtt kívánta tartani a szabályszerű formalitásokat.

Midőn végre a három férfi előjött együtt a tágas hálósobából, a lépcső tetején várakozó Geraldnak és a tábornoknak feltűnt, hogy Carlo a legnagyobb gondossággal felöltöztette emberét. A fekete frakk, fekete nyakkendő, hozzá való ünnepies mellény és nadrág mellett a tábornok durva szürke öltözéke szinte nagyon is kevésbé szertartásosnak tűnt fel.

Gerald komoly szavakat intézett öreg társához.

— Még egyszer esdve kérem önt, Sir, engedje meg, hogy én tegyem magamévá ezt az ügyet s én vivjak meg vele. Adja át nekem a helyét. Én megakartam őt ütni; s így velem kellene előbb sikra szállania.

De a tábornok félre toltta Geraldot e szavakkal:

— Nem fiam, ez az én kötelességem. Én vagyok a család feje . . . ön pedig nem szívesen emlékeznék vissza . . . majd később, arra, hogy megölte azt az embert.

Mindketten félre állottak, hogy a többiek kivonulhassanak. Alfonso jobbra és Carlo balra, úgy hogy Oraziot bekerítették a középre. Az utóbbinak csupán a szemei forogtak menekülést keresve, miként azt a szegény Honora szemei tették ugyanazon a lépcsőn az elmúlt éjszakán. Mögöttük lépdelt a két angol gentleman; és a csarnokon keresztül haladva Gerald magához vette a pisztoly-tokot.

Kimentek a terraçera, hol az elállott eső folytán kisebb pocsolyák képződtek a korhadt kövek közt s a dühöngő viharnak utolsó széláramlata még mindig erősen csapkodott arcukba, hol azonban már világosságot terjesztett a kiderülő ég felhőin áttörő fény. Lementek a hosszú keskeny ösvényen. Öt hallgatag férfi és köztük egy litélet.

Egy pár kanyarulattal az erdőbe jutottak s a százados fák hulló levelei zörögve mélyedtek be a puha földbe lépteik súlya alatt, mig felülről a

sűrű lombokon megállott eső cseppenként hullott a fejükre.

Alfonso és Carlo két oldalról közre fogták Porsennát, daczára, hogy nagyon keskeny volt az út. Gerald eltakarta kabátjával a hóna alatt vitt dobozt, nehogy a fegyverek átnedvesüljenek a ráhulló esőcseppektől.

Az ösvény egyszerre kitágult előttük az ugynevezett Strada del Vecchio marchese mély út előtt. Körülbelől feleutján lehettek, midőn annak az útnak a végén levő magaslaton kibontakozott szemeik előtt a nagy várkastély.

Megállottak. Az angolok kissé félre vonultak a többi háromtól.

— Nyujtsa ki a kezét — szólt Carlo Oraziohoz.

Ez volt a legelső szó, amit beszéltek, mióta a házból kijöttek.

A herczeg engedelmeskedett. Keze úgy reszketett, akár egy vén emberé.

— Még messzebbre kell mennünk egy kicsit — szólt ismét Carlo és tovább vezette őket az alacsony tüskés, tövises bokrokkal benőtt csaliton keresztül egy tisztáshoz. A tábornok és Gerald ott átmentek Carlo oldalára és a hallgatag öt férfi komolyan lépdelt egy sorban egészen a tisztás végéig, onnan pedig ismét vissza a fele útig.

— Nos — szólítá meg most Gerald egyszerre Spinát — itt akarnak-e önök elhelyezkedni? Mert akkor mi amoda megyünk.

A tálaj valamivel simább, egyenesebb volt azon a ponton és a fák mind a két oldalon távolabb estek.

Orazio visszatekintett a várkastélyra, az ő ősi lakhelyére, első otthonára és a visszaemlékezés sajátságos égető fájdalmat okozott neki. De a fájó érzés hamar elmúlt. Carlo oldala mellett termett és felállította féloldalra fordulva ellenfelével, azután kezébe adta szótlánul a súlyos, hideg pisztolyt, Alfonso pedig a herczeghez fordult e szavakkal:

— Az ég nevére kérlek, Orazio, ne reszkess annyira; hiszen neked éppen annyi esélyed van a győzelemre, mint ellenfelednek.

Orazio felpillantott. A hegyek közül még egy hűvös szélroham csapott arczába, meglengetve haját. Sir Maxwell Lindhurst a kimért tizenöt lépéstől most már alig látszott egy-két méternyi távolságban tőle.

Gerald szótlánul megszorítá öreg barátja kezét és meghatottan félreállott. Láтта, hogy a tábornok ledobja kalapját, felnéz egy pillanatra, azután fel-emeli fegyverét, második ujját végig nyújtja a pisztoly csövén, lassan czélba veszi ellenfelét és középső ujjával megnyomja a ravaszt.

Orazio tüzelt, még mielőtt Alfonso megadta volna a jelt a lövésre, de az a sietség semmit se használt neki. A pisztoly csütörtököt mondott és csak a második lövése sült el iszonyu, rémes dörrenéssel. Sűrű füst lebegett a nedves levegőben. Midőn eloszlott kissé a füst, a tábornok Geraldra dült egy kissé.

— Megsebesült ön, Sir? — kérdezé aggódva a fiatal ember, mert sir Maxwell elsápadt és ingadozott.

— Nem ... csupán súrolt itt egy kicsit — felelé a tábornok kezét vállához emelve. — Menjen és nézzen körül oda át.

Midőn Gerald eltávozott, a tábornok leült egy kidőlt fa törzsére. Gerald azonban egy pillanat alatt megint mellette termett. A füst most már teljesen szétfoslott, a levegő megtisztult. Orazio helye azonban üres volt; Carlo és Alfonso pedig lehajoltak valami sötét tömeghez, mely végigterülve feküdt a letaposott gazban. Az öreg ur szemei kérdőleg tekintettek ifju barátjára és Gerald felettül igenlően intett fejével.

A tábornok egy darabig szótlánul, mogorván ült helyén és kezét térdére nyugtatva merőn bámult maga elé a földre.

— Menjünk, Sir — szólalt meg most egyszerre Gerald, szeliden megérintve a tábornok vállát. — Jöjjön, menjünk be a kastélyba, hogy minél előbb megnézhessem sebét.

Sir Maxwell Lindhurst engedelmesen felkelt, de mozgása közben sötét piros folt verte magát keresztül szürke kabátján. Még egy pillantást vetett a másik csoport felé a tisztás tulsó végére. azután Gerald karjára támaszkodva, szilárd léptekkel haladt tovább a várkastély irányába.

— A Mindenható Isten ítéljen közöttünk

— mormolá halk hangon. — Itéljen az Ur... és legyen könyörületes azon bűnös lélek iránt!

Sértés? Párbaj? Ah, igen sokszor megtörténik egyetlen szó miatt, kártyázás közben, asszony kegyéért, vagy a világ fogalma szerinti becsületért, illetve a képzelt becsület helyreállítása miatt.

Sir Maxwell Lindhurst, nyugalomba vonult tábornok azonban szent meggyőződése szerint a jog és igazság ügyének védelmezéséért harczolt, megbosszulva az ártatlant és megszabadítva a szenvedőt zsarnok gyilkosától. A tábornok soha semmitől nem riadt vissza, amit kötelességének tartott, bármilyen csúf nevet adjanak is cselekedetének.

XX.

Honora herczegné csendesen felemelkedett térdeiről és körültekintett. Gertrud testvért a fárasztó út és a hosszas virrasztás kimerítvén, elnyomta az álom alacsony karosszékében. Assunta egy szögletben görnyedt a földön és fejét kezére hajtva kimerülten szintén elaludt. Az orvost felköltötték és sürgősen hívták át a szomszéd szobába, hogy csillapítsa le, ha lehetséges, Lady Éva görcsös sirását. Senki se támogathatta, senki nem vigasztalhatta tehát Honorát. Egyedül ő maga volt ébren a szobában, mert a viaszsárga kis halott ott az ágyon nem lélegzett már tegnap dél óta és az édes anyamost már tudta, hogy még az ő szeretete se ébresztheti fel, nem mentheti meg, s ha csak el nem viszi valahová, másnap már el fogja nyelni a családi sirbolt és ott fog feküdni a gyilkos mellett, gyülőletes pompával beletemetve örökre a sötét mélységbe.

Honora óvatosan, nagyon szeliden félre húzta az aranynyal áttört fehér selyem herczegi lepelt és

abból egy kis fészket rögtönzött bal karján a csendes élettelen fejnek, az aranyrojtos szemfedő pompás dús redőibe bele takargatta az apró megdermedt fagyos tagokat, azután meztelen fehér kis lábaival kiosont nesztelenül a szobából, lesurrant a lépcsőkön a sötét éjszakába.

A halvány holdnak, mely olyan szomorúnak látszott, mint a szegény anya szive, bágyadt fénye egészen bevilágította a vadregényes tájat a Honora mögött elmaradó sötét hegyek felett. A menekülő herczegné elfordult a várkastélytól, elhagyta a templomot összes rémes kísérteteivel és egyenesen az erdőnek tartott, a kedves szeretett életteljes erdőségnek, hol még a mult héten is rá szállott a fehér pillangó a kis baba kezére.

Honora sebesen lépdelt előre s a titoktartó hold ezüstös fénye mutatta előtte az utat. Gyorsan, de nesztelenül csendesen haladt előre, karján az utolsó Porsenna ivadék megdermedt hideg tetejével. Se az éles kövek, se a tüskék, tövisek szúrkálásait nem érezték lábai. Meztelen lábakkal, czipő nélkül jött el, hogy senki ne hallja, mikor elhagyja azt a siralomvölgyéhez hasonló borzasztó várkastélyt. A fák, mintha már jól ismernék őt, félrevonulni látszottak útjából, hogy biztosan haladjon előre és mikor elhaladt, a lombok újra összeverődtek, s lehullatták könnyeiket a földre, hogy elmosásuk és eltüntessék picziny lábainak áruló nyomait.

Lesietett Honora a kedves alacsony hegyek aljába, ahol a nap későbbben kel fel és az erdő legsűrűbb, mert ott a lombok nem fogják elárulni a szegény kis mamát, kinek a szive nem birta elviselni, hogy egyetlen drága kincsét abba a borzasztó rémes kriptába temessék.

A méla hold mind magasabbra emelkedett, már ezüst fényével mutatva az utat; az erdőnek dongó, zsongó, zümmögő, repülő és csúszó-mászó világa pedig mind kitért útjából és nem háborgatták. Végre elérkezett a kívánt helyhez. Olyan volt az, amilyennek képzelte, illatos, csendes és félreeső elrejtett helyecske, hol csakis a zuhogó hűvös forrás moraja hallatszott. A falevelek olyan üdék és zsengek voltak ott, mint tavasszal, mikor Honora először felfedezte a kedves menhelyet; a fű, a pázsit zöld és bársonyos; ott találta azt a mohos padot is, ahol megpihenhetett; mert a kis baba ma már sokkal súlyosabb volt, mint tegnap.

Honora leült tehát az alacsony ülőhelyre és oda támaszkodott a szirt falához, azután kibontotta az aranyszövésű lepelt, a hold ezüstös fénye rávetődött a fehér rózsához hasonló kedves kis arczra, a virágszirom vékonyságu picziny kezekre, melyek nem tapogatták meg többé az édes anya csókra nyujtott száját és nem huzogatták meg többé hajszálait. Egészen elnémult és csendes volt a picziny szivecske, mely olyan sokszor dobogott az övében.

Honora úgy érzé, hogy meghalt ő most már a világra nézve és ő reá nézve a világ, de addig élni akart mégis, amig megvetheti utoljára kis angyalának az ágyát.

Letette a drága tetemet a mohos padra és beletakargatta az aranyos atlaszba. Azután a mögötte kimagasló hegy lejtős oldalán egy gesztenyefa mohos tövében sekély gödröt ásott. A föld puha és laza volt, a moh behullott a sirba, melynek nem kellett nagyon mélynek lenni; igen, ott jó nyugalmas pihenője lesz a kedves kis babának. Milyen balzsamos illatu volt minden az eső után! A baba szeretni fogja azt a helyet. Honora kezeit egészen bepiszkolta a nedves fekete föld, megmosta tehát a forrás kristály vizében. Azután ezer meg ezer zöld levelet és mindenféle mezei virágot szedett össze, amit csak az ősz meghagyott még ékességül az erdőnek és azzal vastagon kibélelte az általa ásott sirt, hogy puha ágya legyen a kicsikének az örök álomhoz.

És most megkellett lenni. Mert hiszen ha hajnal előtt el nem rejti kedvenczét, akkor a sirt fogja magába zárni. Honora visszatért tehát az alacsony mohos padhoz és letérdelt még egyszer legutoljára gyermeke mellé. A fogyatkozó hold halvány fényében megcsókolta utoljára a picziny ajkakát, a szemeket, a homlokát, a kis kezeket s még a fagyos kis lábacskákat is. Soha se fognak azok fáradni, vagy szenvedni a világ tövises utain.

Jobb is az így, mert a világ gonosz és ő maga már kimerült, nem bírná megvédelmezni szegény kis leányát.

Nem, sirni nem fog . . . mert az felriaszthatná a kis halottat. Végre áttört a hasadó hajnal pirja a fák lombozatán és egy madár hivogatta párját halk csicssergéssel oda lent a völgyben.

Vajjon a kegyetlen reggel közeledne már, megvirradt talán? Ah, hiszen akkor sietnie kell!

Honora most utoljára újból begöngyölte letört virágszálát az aranyos halotti lepelbe, még egyszer utoljára ajkaihoz értette a fagyos arcocskát, azután bele fektette csendesen a puha erdei sirba és betakargatta a nehéz selyem szemfedővel. Végre pedig megijdvé a már-már derengő világosságtól, mely megmutathatná az utat a sirbolthoz, ismét letérdelt az alacsony zöld hant mellé, megcsókolá azt még egyszer, azután sietve felhalmozta zöld levelekkel, virágokkal és mohával, végre pedig elegyengette szépen simára a rárakott fekete földet.

De valaki az egész idő alatt nézte és megfigyelte őt a távolból némán és szivrepesztő fájdalommal eltelve mozdulatlan maradt a szemlélő, mert amit látott, olyan szeretetet és olyan mély bánatot tárt eléje, melyet megzavarnia nem volt szabad, pedig örömmel áldozta volna fel életét azért, hogy csak egyetlen keserüségtől is megszabadítsa azt, aki legdrágább kincse, mindene volt az ő bánatos szívének.

Most már vége volt mindennek, a szomorú feladat be volt fejezve, de vége lett a Honora lelkierejének is, mert eddig száraz szemei megnedvedtek. Mikor a kicsiny sir fel volt hantolva és behintve mohhal, vadvirágokkal, hogy azok jelezzék a kedves kis halott nyughelyét, mikor már a gyermek el volt temetve abba a picziny sirba, mely fölött a madarak éneke, a méhek dongása és az erdők illatos vad virágainak susogása fog zsoldárt énekelni örök időkön át . . . akkor Honora hercegné újból megkísérlé erőt venni magán arra, hogy eltávozzék, mert vissza akart térni a várkastélyba úgy, hogy soha senki meg ne találja kivülről azt a kedves sírhelyet. De képtelen volt elhagyni kedvenczét. Az anyai szeretet vonzereje, mely oda bilincselte, nagyon, de nagyon hatalmas volt; háromszor is megpróbált elindulni, de mindannyiszor vissza roskadt a kicsiny sírhant mellé, buzgón fohászkozva Istenhez, engedje őt meghalni, ha már az ő csillogó napja lehanyatlott és elhomályosult örökre.

Midőn már harmadszor roskadt össze, erőt vett gyengeségén és felkelvén, bánattól megtörtten támo-lyogva végre elindult, de még egyszer letérdelt azon mohos pad előtt, melyre a gyermeket imént lefektette és égő homlokát lehajtotta a moha alatti hideg kőre.

Ekkor az a férfi, aki már régóta figyelte, odalépett hozzá és melléje térdelve karjaiba emelte Honorát éppen úgy, amint ő gyermekét és gyöngéd, vigasztalón szeretetteljes szavakat susogott a bánat-

tól egészen eltompultnak fülébe, igérve, hogy soha senki se fogja onnan elvinni az ő elrejtett kincsét. Karjaival támogatva, szeretetével bátorítva vezette tovább lépésről-lépésre lassan-lassan, míg végre kiértek az erdőből a nyiltabb hegyoldalba.

És amint ott megállottak ketten egymás mellett, mögöttük a sötét hegyekkel, a szomoru, sűrű erdőszéggel, meg a rémesen, komoran kimagasló várkastélylyal s a kelő nap arany sugarai szemükbe sütöttek, végre megolvadt a kéreg Honora szive körül, megfordult és arczát Gerald vállára hajtván, forró, de megmentő, jótékony könnyeket sirt keservesen . . . sokáig.

Gerald megtartotta ígérését. Midőn két év elteltével szeretett hitvese megkérte, hogy vigye el őt a kedves halott sirhelyéhez, a tábornok is elkísérte őket, mert ők hárman nagyon ritkán váltak el egymástól, mióta Lady Éva, sajnos, elköltözött a túlvilágba.

Honora igen szép siremléket talált azon a helyen, ahol két évvel azelőtt ő térdelve imádkozott és a holdvilág fényárjában mohhal, virággal hantolta fel a sajátkezüleg megásott kicsiny sirt.

Igen . . . valóságos kis kápolna emelkedett ott, melynek faragott, nyitott boltívvezetei menhelyül szolgáltak az üde szellőnek, a madaraknak, méheknek, karcsu oszlopaikat pedig megkövesült, hervadhatatlan erdei vadvirágfüzérék futották be.

A kápolna főhomlokzatán végre kicsiny fehér márványlapra rá volt vésve Honora meghalt gyermekének a neve arany betűkkel. Ott aludta örök álmát a kis csecsemő édesdeden, mert fényesen rá süthetett a nap picziny ágyacskájára.

Oraziot ősei mellé helyezték örök nyugalomra a Porsennák sötét sirboltjába. Nagy vagyonát pedig rokonai, a Ferrarák vették át és ők uralkodtak tovább herczegi örökében.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

